

gaelbhratach Measúnú

Scéim Tacaíochta do Bhunscoileanna

Support Scheme for Primary Schools

Leabhar 2

GAEILINN

Foras na Gaeilge

Gaelbhratach

Measúnú

Féinmheasúnú	2
Fillteán	3
<u>Roinn A</u> Liosta Gonta le Comhlíonadh ag Gach Scoil	5
Gaeilge trí Ghaeilge – Ceistneoir samplach	6
<u>Roinn B</u> Liosta Gonta Spriocanna Roghnacha	7
Smaointe do gach sprioc agus Cad a bheidh á lorg san fhéinmheasúnú?	
Roinn A	8
Roinn B	10
B1. Rannta, Amhráin, Cluichí	12
B2. Tionól Scoile	13
B3. Amhrán na bhFiann	13
B4. Bainistíocht Ranga	14
B5. Seisiún Scéalaíochta	15
B6. Cluichí Teanga/ Léitheoireachta	16
B7. An Ghaeilge agus Ábhair Eile:	
Ceol	17
Corpoideachas	18
Ealaín agus Obair Chruthaitheach	19
Eolaíocht/ Dúlra	20
Ríomhaireacht	21
B8. Greamaitheoirí nasctha leis an Dúlra agus Gaeilge leo	22
B9. Páistí ag Fáiltiú agus ag Beannú	23
B10. An Ghaeilge Lasmuigh den Scoil	23
B11. Siamsaíocht	27
B12. Léiriú Físe ar Théama Roghnaithe	31
B13. Scéim na gComrádaithe	33
B14. Tráthanna Ceisteanna	34
B15. Karaoke	35
Nóta re Módh Ordaitheach	36

Gaelbhratach Measúnú (Assessment)

Féinmheasúnú

1. Tá **Roinn A** ar fad le comhlíonadh ag gach scoil.
2. Tá **6 sprioc le roghnú** agus le cur i gcrích as **Roinn B**.
3. **Féinmheasúnú** atá i gceist sa scéim mar sin beimid ag brath oraibh chun **aischothú** a chur chuig an **Oifigeach Tionscadail** faoi dhó ar a laghad sa bhliain chun an dul chun cinn sa scoil a léiriú. Beidh an t-**aischothú seo riachtanach**.

N.B.

Gan aischothú, gan Gaelbhratach!

4. Beidh **blag** ar fáil an t-am ar fad do scoileanna páirteach sa scéim le hobair na bpáistí a léiriú agus beimid ag súil go mbeidh neart úsáide á baint as. Ba bhreá linn go mbeadh aischothú rialta agus rannpháirtíocht ghníomhach **ar an mblag** ar ócáid amháin ar a laghad i rith na bliana ag gach scoil. Tá an-deis spraoi, cainte agus foghlama (i nGaeilge ar ndóigh) sa bhlagáil.

Beidh **cabhair ar fáil** ó oifig Ghaelbhratach chun cuidiú leis na scoileanna sin a bhfuil spéis acu blagáil a chur i gcrích ach nach bhfuil taithí acu ar a leithéid.

Is féidir aon chóras eile le **fuaimrian** a úsáid freisin.

5. Beidh **Fillteán Measúnaithe** le cur isteach chuig oifig na Gaelbhratach i mí na Bealtaine. Is **fuíbhse féin** é a léiriú dúinne **san Fhillteán** cén dul chun cinn a rinne na páistí **le labhairt na Gaeilge**.

Beidh aon **aischothú** nó ábhar a chuirfear chuig an oifig i rith na bliana nuair a iarrtar é, ina chuid d'fhillteán féinmheasúnaithe na scoile ag deireadh na bliana.

Self assessment

1. All of **Section A** must be completed by every school.
2. **6 targets** are to be chosen and completed from **Section B**
3. This is a **self assessment** scheme. Therefore we will be depending on you to send feedback to the **Oifigeach Tionscadail** at least twice yearly to show the progress in the school. **This feedback is essential.**

N.B.

No feedback, no Gaelbhratach!

4. There will be **a blag** available to participating schools at all times so we can hear and experience the children's progress in Irish. Your feedback is very important and we would like if every school could participate and feedback on the blog at least once during the year. Blogging offers great scope for fun, chat (in Irish of course) and learning.

Gaelbhratach will be available **to help** those schools which are interested in blogging but have not yet had sufficient experience of this medium.

Any other means of recording children's progress with a **soundtrack** may also be used.

5. It will be necessary to present a **Self Assessment File** at the Gaelbhratach office in May.

It is **up to you** to inform us through your file of the progress in spoken Irish made by the children.

Any **feedback** or other material sent as requested to the office during the year, will form part of your school's Self Assessment File.

GAEL LINN

 **Urraithe ag
Foras na Gaeilge**

San fhilleán seo beidh:

- (A) léargas go bhfuil **Roinn A** curtha i gcrích – eolas faoi chomhdhéanamh agus obair an choiste, na cruinnithe/cinntí srl.; plean na scoile do labhairt na Gaeilge; don Ghaeilge sa timpeallacht; do mhúineadh na Gaeilge trí Ghaeilge srl...
- (B) léargas ar **pháistí na scoile ag caint i nGaeilge**. Is féidir úsáid a bhaint as an mblag nó as córas eile le fuaimrian chun **go gcloisfear an Ghaeilge in úsáid** –
- (i) **ag na páistí** i gcomhthéasc na spriocanna roghnaithe
- (ii) i rith an lae ag **páistí** agus múinteoirí m.sh. “Tá sé in am an clog a bhualadh/na cóipleabhair a bhailiú...”
- (iii) **le gnásanna laethúla** a bheadh á gcleachtadh – glaoch rolla, athrú ó ábhar go hábhar, teacht /imeacht ón seomra srl...
- (iv) **le foirmlí teanga** go laethúil m.sh.
 “Cá bhfuil...?” “Gabh mo leithscéal!”
 “An bhfaca tú...?”
 “Is gearr go mbeidh/Ní fada go mbeidh:
 “An bhfuil cead agam...?”
- (v) **le hamhráin/rannta** a threisiónn/a mhúineann feidhmeanna teanga m.sh.
 “Caithfidh mé... a dhéanamh”
 “Féach ar mo lámha a haon a dó,
 Tá siad salach ó bhó bhó”
 “Níl mé in ann mo chóta a fháil”
 “Níl a fhios agam cá bhfuil sé”
- (vi) **le forbairt na dtéamaí** agus sainfhoclóir a bheadh in oiriúint do rang níos airde ach na bunfhoirmlí teanga a bheith fós in úsáid/á bhforbairt chomh maith – “Is gearr go mbeidh orainn dul go dtí an halla/an pháirc/an séipéal...”
- (C) Pictiúir nó ábhar eile ag léiriú áit na **Gaeilge i dtimpeallacht na scoile**.

This file will contain:

- (A) evidence that **Section A** has been completed-information about the committee, its make-up, meetings, work and decisions; the school plan for spoken Irish; for Irish in the school environment; for teaching Irish through the medium of Irish etc.
- (B) Evidence to show the children speaking Irish. Blogging or some other system with a soundtrack, could be used so that **Irish can be heard being used** –
- (i) **by the children** in the context of chosen targets
- (ii) during the day by teachers and **children** e.g. “Tá sé in am an clog a bhualadh/na cóipleabhair a bhailiú...”
- (iii) in conjunction with the practice of **daily routines** – roll call, changing from subject to subject, coming/leaving the classroom etc.
- (iv) daily, with **language formulae** e.g.
 “Cá bhfuil...?” “Gabh mo leithscéal!”
 “An bhfaca tú...?”
 “Is gearr go mbeidh/Ní fada go mbeidh...
 “An bhfuil cead agam...?”
- (v) with songs/rhymes that reinforce/teach language functions e.g.
 “Caithfidh mé ... a dhéanamh”
 “Féach ar mo lámha a haon a dó,
 Tá siad salach ó bhó bhó”
 “Níl mé in ann mo chóta a fháil”
 “Níl a fhios agam cá bhfuil sé”
- (vi) in conjunction with the **development of themes** and vocabulary suited to higher classes; this includes continued use and development of basic phrases – “Is gearr go mbeidh orainn dul go dtí an halla/an pháirc/an séipéal...”
- (C) Pictures, photos showing Irish as **part of the school environment**

(D) Beidh cóip de **na liostaí** seo a leanas – (Seans go bhfuil siad ar ríomhaire agus ba leor cóip):

- **ábhar** a cuireadh abhaile chuig **tuismitheoirí**
- **ábhar** a cuireadh ar fáil do **mhúinteoirí cúnta**.

6. Tabharfar **cuairt neamhfhoirmiúil** ar na scoileanna mar chuid den mheasúnu chun:

- Casadh leis an gcoiste, na páistí san áireamh.
- An Ghaeilge sa timpeallacht a fheiceáil.
- Léargas a fháil ar áit na Gaeilge sa scoil i gcoitinne.

Seo thíos liosta **na gCritéir/Spriocanna** chun Gaelbhrtach a thuilleamh. Tá eolas/treoirilnte faoi gach sprioc ag deireadh na liostaí.

Roinn A

le comhlíonadh ag gach scoil

A1 Scoil Iomlán Páirteach

A2 Coiste le hionadaithe ó na múinteoirí, na páistí agus na tuismitheoirí páirteach ann. Beidh suaitheantas ag na baill le lógó Gaelbhrtach air.

A3 Múinteoir/múinteoirí ceaptha mar **Theagmhálaí/Theagmhálaithe**

A4 Go múinfear an Ghaeilge trí Ghaeilge Féach lth.5 (Ceistneoir do mhúinteoirí.)

A5 Feasacht Teanga (Fch. **Tacábhar**)

A6 Plean Scoile don Chomhrá Gaeilge

A7 Plean don Ghaeilge i dTimpeallacht na Scoile

A8 Páirt a ghlacadh in imeachtaí Lá/Seachtain/Coicís na Gaeilge

A9 Go spreagar Tuismitheoirí chun gur féidir leo tacú leis an scéim nó a bheith páirteach ann.

A10 Go spreagar/tacófar le Múinteoirí/Foireann Chúnta na scoile chun bheith gníomhach sa scéim.

(D) *Copies of the **following lists** which you probably have on computer:*

- **Material** sent home to **parents**
- **Material** made available for **ancillary teachers**

6. *Schools will be **visited informally** as part of the assessment to:*

- *Meet the committee including the children.*
- *See the use of Irish in the school Environment.*
- *Get an insight into the place of Irish in the school in general.*

*Below is a list of **the criteria/targets** to be met in order to merit a Gaelbhrtach. Some information/guidelines for each target can be found at the end of the lists.*

Section A

To be fulfilled by every school

A1 Whole School participation

A2 Committee with representatives of teachers, children and parents. Members will have a badge with the Gaelbhrtach logo on it.

A3 A teacher/teachers nominated as **Contact/Contacts**

A4 Irish will be taught through Irish
See pg.5 Questionnaire for teachers.

A5 Language Awareness (See **Tacábhar**)

A6 School Plan for Irish Conversation

A7 A plan for Irish in the School Environment

A8 Participation in Lá/Seachtain/Coicís na Gaeilge

A9 Parents will be encouraged to support/participate in the scheme.

A10 Ancillary Teachers will be supported so that they can participate in the scheme.

A4 Gaeilge á múineadh trí Ghaeilge

Ceistneoir samplach do mhúinteoirí (*Sampla questionnaire*)

Moltar an ceistneoir seo a líonadh isteach **daoibh féin** ag tús na bliana agus athbhreathnú a dhéanamh air arís ag deireadh na bliana.

Is fúibh féin é a choimeád nó é a chur **san Fhillteán Féinmheasúnaithe**.

*We recommend that you fill out this questionnaire **for yourselves** at the beginning of the year and revisit it at yearend.*

*You decide whether to include it in the **Self Assessment File** or not.*

Cuir marc ar an bhfreagra is gaire don rud a tharlaíonn i do rangsa.

Scríobh freagra eile mura bhfuil aon cheann oiriúnach anseo.

(Mark an answer closest to the situation in your class. Write your own answer if none below suit)

1. An ndéanaim bainistiú ar an rang Gaeilge trí Ghaeilge?

(Do I manage the Irish class through Irish?)

40% den am ☐ 70% den am ☐ Ní dhéanaim ☐

2. An mbainim úsáid as ráiteas/réamhghnás i nGaeilge roimh ranganna ag seachaint orduithe oiread agus is féidir?

(Do I use an introductory phrase/ritual avoiding the overuse of orders?)

Bainim ☐ Ní bhainim ☐ Bainim uaireanta – m.sh. 3 lá sa tseachtain ☐
Gach ré seachtain ☐
Seachtain sa mhí ☐

3. An dtugaim an leagan Béarla den ábhar/ cheist/ eolas do na páistí?

(Do I translate the material/question/ information for the children?)

I gcónaí ☐ Uaireanta ☐ Corr uair ☐ Ní thugaim (de ghnáth) ☐
(Always) ☐ *(Sometimes)* ☐ *(Occasionally)* ☐ *(Not usually)* ☐

4. An smaoiním roimhré ar na pointí/focail a mbeidh deacracht ag na páistí leo; an smaoiním ar bhealaí le brí a chur in iúl gan Béarla a úsáid?

(Do I prepare for any difficulties the children may have with Irish in the lesson and how I will present it without using English?)

Smaoiním (*I do*) ☐ Ní smaoiním (*I do not*) ☐

5. An gá smaoineamh ar 4 thuas roimhré?

(Do I need to think of 4 above beforehand?)

Is gá (*I do*) ☐ Ní gá (*No, I don't*) ☐

6. An féidir leis na páistí na cluichí cláir/léitheoireachta Gaeilge a imirt trí Ghaeilge?

(Can the children play the Irish board games/reading games through Irish?)

Is féidir ☐ Ní féidir ☐ Leath agus leath ☐ Tá siad ag foghlaim ☐
(They can) ☐ *(They cannot)* ☐ *(half and half)* ☐ *(They are learning)* ☐

Gael Linn

Urraithe ag
Foras na Gaeilge

Roinn B **Spriocanna Roghnacha**

Roghnaigh 6 sprioc ón liosta thíos:

1. **Rannta, Amhráin, Cluichí Fáinneacha, Cluichí Bos is Lámh**
2. **An Tionól Scoile**
3. **Amhrán na bhFiann**
Féach **Tacábhar**
4. **Bainistíocht Ranga** – (Féach nóta lth. 17)
5. **Scéalaíocht – Scéalaíocht rialta** (uair sa mhí ar a laghad).
D'fhéadfaí é seo a nascadh le **Scéim na gComrádaithe** (Féach sprioc 11).
6. **Cluichí Teanga/Léitheoireachta**
7. **An Ghaeilge agus Ábhair Eile Curaclaim**
Má roghnaíonn an scoil an sprioc seo is gá go mbeadh an Ghaeilge á nascadh ag **gach rang** le hábhar éigin eile curaclaim. Níor ghá, áfach, gurb é an t-ábhar céanna a bheadh i gceist ag gach rang.
8. **Greamaitheoirí Nasctha leis an Dúlra agus Gaeilge Leo** (Féach **Tacábhar**)
9. **Páistí ag Fáiltiú ag Doras na Scoile/Seomra Ranga** ar bhonn rialta.
10. **An Ghaeilge lasmuigh den scoil**
11. **Siamsaíocht**
12. **Léiriú Físe ar Théama Roghnaithe**
13. **Scéim na gComrádaithe**
14. **Tráthanna Ceisteanna** (uair sa téarma/dhá uair sa bhliain ar a laghad.) D'fhéadfadh páistí/páistí agus múinteoirí le chéile a **gceisteanna féin a cheapadh**. (Féach nóta lth.25)
15. **Karaoke trí Ghaeilge le hamhráin Ghaeilge ar bhonn rialta** – ar a laghad uair sa téarma.

Section B **Target Choices**

Choose 6 targets from the following list:

1. **Rannta, Amhráin agus Cluichí Fáinneacha Cluichí Bos is Lámh.**
2. **School Assembly**
3. **Amhrán na bhFiann**
See **Tacábhar**
4. **Classroom Management** (see note pg. 17)
5. **Story – Regular Story telling sessions** (at least one per month).
This could be linked with the Buddy System (See target 11)
6. **Reading/Language Games**
7. **Irish Used with Another Curriculum Subject.**
*If a school chooses this target Irish must be used in conjunction with another curriculum subject in every class. However **every class** does not need to choose the same subject.*
8. **Stickers associated with Nature and Irish** (See **Tacábhar**)
9. **Children Greeting Others at the School/Classroom Door** on a regular basis.
10. **Irish used outside school**
11. **Entertaining**
12. **Video Presentation on a Chosen Theme**
13. **Buddy System**
14. **Quizzes** (at least once a term/twice a year)
Children/children and teachers working together could compose their own questions. (See note pg.25)
15. **Karaoke in Irish with Irish song on a regular basis** – at least once per term.

Smaointe a bhaineann le gach sprioc agus leis an bhféinmheasúnu

Some ideas about each target and the self assessment

Níl sé riachtanach cloí leis na smaointe seo amháin, ach is gá a léiriú gur úsáideadh an Ghaeilge ag múinteoirí agus páistí, i gcomhar leis na spriocanna a roghnaigh sibh.

Féinmheastóireacht atá i gceist agus is fuíbhse é a léiriú dúinne conas a d'éirigh libh na páistí a chumasú chun an Ghaeilge a fhoghlaimíonn siad a úsáid.

There are some suggestions/ ideas below related to each target. It is not necessary to follow these but you do need to demonstrate that Irish was used by teachers and pupils in relation to the chosen targets.

*It is a **self assessment** process and it is up to you to show us how you empowered the children **to use** the Irish they learn.*

Na Spriocanna

Roinn A

A1 Scoil Iomlán Páirteach

Glacaimid leis nuair a shíníonn scoil an **Fhoirm Chlárúcháin** gur **Scoil Iomlán** atá i gceist.

A2 Coiste

Beidh ionadaithe ó na múinteoirí, na daltaí, na tuismitheoirí páirteach ann. Beidh suaitheantas acu le lógó Gaelbhrtach air.

- Molaimid go mbuailfeadh an coiste le chéile uair sa mhí/dhá uair sa téarma chun:
 - (i) go ndéanfaidh an coiste cúraimí praiticiúla a roinnt – fógraí, póstaer timpeall na scoile; cúram a dhéanamh den Bhord Gaelbhrtach...;
 - (ii) éisteacht le tuairimí/moltaí na bpáistí faoi úsáid frásaí na seachtaine/na míosa; beidh gá ag na páistí le treoir chun é seo a chur i gcrích;
 - (iii) ionchur na dtuismitheoirí a phlé
 - (iv) dul chun cinn na spriocanna roghnaithe a phlé.

A3 Teagmhálaí/Teagmhálaithe

Beidh múinteoir/múinteoirí ainmnithe mar **Theagmhálaí/Theagmhálaithe**. Is iad a bheidh freagrach as teagmháil leis an Oifigeach Tionscadail.

The Targets

Section A

A1 Whole School participation

*We Accept that when a school signs the **Foirm Chlárúcháin** this means the **whole school** is participating.*

A2 Committee

Membership will represent teachers, children and parents. They will have a badge with the Gaelbhrtach logo on it.

- *We suggest the committee will meet once a month/twice a term to:*
 - (i) *share practical duties – notices, posters around the school; take responsibility for Bord Gaelbhrtach ...;*
 - (ii) *listen to the children's views on how the phrases of the week/month are being used; children will need some guidance to do this;*
 - (iii) *Discuss parents' input*
 - (iv) *Discuss progress on the chosen targets*

A3 Contact/Contacts

*A teacher/teachers will be nominated as **Contact/Contacts**. They will be responsible for communication with the Oifigeach Tionscadail.*

A4 Go múinfear an Ghaeilge trí Ghaeilge

Féach **Ceistneoir do mhúinteoirí** ar lth.6

A5 Feasacht Teanga (Fch. Tacábhar)

Tuairisc ag léiriú mar a tugadh faoi.
Príomh phointí an ábhair maidir le foireann na scoile/páistí na scoile/tuismitheoirí/tuismitheoirí leanaí nár rugadh in Éirinn agus a n-áit sa scéim seo.

A6 Plean Scoile don Chomhrá Gaeilge

Ní fúinne é baint leis an bplean scoile *per se* ach maidir leis **na leaganacha aontaithe** bheimis ag súil go mbeidh an teanga roghnaithe bunaithe ar riachtanais teanga na bpáistí; agus go mbeadh liosta de na leaganacha san **Fhillteán Féinmheasúnaithe**. Bheadh tábhacht le blag/taifeadadh simplí ag léiriú samplaí de na leaganacha sin in úsáid ag na páistí.

A7 Plean don Ghaeilge i dTimpeallacht na Scoile

San fhillteán bíodh:

- (i) **samplaí de na frásaí/fógraí ábhartha ar taispeáint** ar fud na scoile léirithe le grianghraif nó córas eile.
- (ii) **liosta de na frásaí** agus tic leis na cinn a chloistear in úsáid.
- (iii) **cóip den ábhar** a cuireadh abhaile/ar fáil don fhoireann chúnta.

Beidh **éagsúlacht frásaí agus fógraí** ann thar thréimhse de réir na séasúr/riachtanais na bpáistí/ocáidí ar leith mar chluichí scoile nó féile áitiúil.

Beidh tábhacht le **taifeadadh/blag nó físeán** simplí a léireoidh cuid de na **frásaí atá á n-úsáid ag na páistí**.

(Ní bheadh aon bhaint ag caighdeán an taifeadta/an fhíseáin leis an ngnó – bheadh ábhar ó fón póca go breá- ach léargas a thabhairt ar thoradh na hoibre nó ar úsáid nádúrtha na Gaeilge).

A4 Irish will be taught through Irish

See **Questionnaire for teachers** p.6

A5 Language Awareness (See Tacábhar)

Indicate how this topic was approached. Main points regarding school staff/children/parents/foreign-national parents. What part did foreign-national children play in this aspect of the scheme.

A6 School Plan for Irish Conversation

The school plan is not part of the brief of Gaelbhrtach *per se* but with regard to **language phrases agreed** by a school we would expect them to meet the children's language needs and to be listed in the **Self Assessment File**. A simple blog/recording to show these phrases being used by the children would be important.

A7 A plan for Irish in the School Environment

The file could contain:

- (i) a list of the phrases and some photographs showing how they were **displayed** around the school.
- (ii) A list of the phrases marked to show which ones can be heard in use.
- (iii) a copy of support material sent home/given to ancillary staff.

A **variety of notices/phrases** will be displayed **over time** according to season/children's needs/special occasions such as school games or local festival.

A simple **recording/video/blog** showing the **phrases in use by the children** will be important.

(The standard of recording/blog will not have a bearing on the entry – e.g. a phone record or blog would indicate the natural use of Irish by the children).

A8 Páirt a ghlacadh in imeachtaí Lá/ Seachtain/ Choicís na Gaeilge

Déan liosta de na himeachtaí a bhí ar siúl sa scoil nó imeachtaí ar ghlac sibh páirt iontu. Bheadh m.sh. **Ceiliúradh ar an Earrach** oiriúnach mar sprioc anseo go bhféadfadh an scoil ar fad páirt a ghlacadh ann. D'fhéadfaí, freisin, go leor ábhar éagsúl curaclaim a nascadh leis an ábhar seo nó le hábhar oiriúnach eile.

D'fhéadfaí léargas ar an obair agus ar Ghaeilge in úsáid ag na páistí a chur ar bhlag nó ar chóras eile le fuaimrian.

A9 Tuismitheoirí Páirteach san Obair

Conas a tugadh faoi seo?

Cén meán a úsáideadh?

Liosta den ábhar a cuireadh abhaile.

Aon aischothú ó thuismitheoirí.

Aischothú ó mhúinteoirí.

A10 Múinteoirí/Foireann Chúnta

Liosta de na frásaí a cuireadh ar fáil do **foireann iomlán na scoile**, rúnaí agus airíoch san áireamh. Cuir blag/taifeadadh den ábhar a úsáidtear san Fhillteán agus **aischothú** ó na múinteoirí/foireann chúnta in éineacht leis.

Roinn B

- **Baineann Roinn B leis an ngnáthobair sa seomra ranga.**
- Féach moltaí thuas (lch. 3-5) maidir le blag agus bealaí eile chun aiseolas a chur ar fáil don mheasúnu.

Tá treoir **ghinearálta** anseo a bhaineann le gach sprioc.

- Cuir gach sprioc **in oiriúint** don rang a bheidh i gceist.
- Ná déan **dearmad ar an nGaeilge** atá ar eolas cheana féin ag na páistí. Féach an féidir **úsáid a bhaint as** sin agus frása nó dhó eile **a chur leis** ó sheachtain go seachtain i rith na bliana.

A8 Participation in Lá/ Seachtain/ Coicís na Gaeilge

List the events which happened in the school, or which the school took part in. A **celebration of spring** could be a suitable target here where the whole school could participate. A variety of school subjects could be integrated with this theme or with another suitable theme.

Show on a blog, or other form or recording with soundtrack how Irish was used by the children on these occasions

A9 Participation of Parents in the Work

How was this undertaken?

What medium was used?

List the material sent home.

Any feedback from parents?

Feedback from teachers.

A10 Ancillary Teachers

List the phrases supplied to the **entire school staff**, including secretary and caretaker.

Put a blog/recording of these in use with the children and **feedback** from the ancillary teachers/staff with it in the Assessment File.

Section B

- **Section B concerns the regular work in the classroom.**
- See notes above (ps. 3-5) re assessment and methods for feedback on blog and other means.

Here are some **general** guidelines which apply to all targets.

- Use each target to best **suit the class** involved
- Remember to link in the Irish already learned by the children. See if a known phrase can be used and **a new phrase or two added** from week to week throughout the year.

Réamhghnás:

Tá tábhacht ar leith ag baint le tús ceachta. Molaimid gur **trí Ghaeilge** a dhéanfaí é seo ag tús oiread ranganna agus is féidir.

Tugann sé deis frásaí Gaeilge cinnte a úsáid i gcomhthéacs a thugann brí dóibh (Ní bheidh gá le haistriú go Béarla). Foghlaimeoidh/sealbhóidh na páistí iad de réir a chéile. Is féidir leanacht leis an gceacht i mBéarla ina dhiaidh sin más é sin is oiriúnaí.

Is féidir na frásaí céanna a úsáid go rialta ag tús ceachtanna éagsúla. Cloisfidh na páistí go minic iad agus foghlaimeoidh siad i ngan fhios iad. M.sh.

“Is gearr go mbeidh sé in am/Tá sé in am ceoil/ealaíne/léitheoireacht Ghaeilge/Corpoideachais/staire... anois. Caithfimid an seomra a réiteach/ullmhú chuige. Caithfimid dul go dtí an halla anois.”

Iarghnás

Baineann na pointí céanna le **hiarghnás** ag deireadh ranga.

“Is gearr go mbeidh sé in am don Tíreolaíocht/ don chéad rang eile. Caithfimid an seomra a ghlanadh/a ullmhú/... Tá sé in am don chorpoideachas. Caithfimid dul go dtí an halla anois”

N.B.

1. **Ní gá** na réamhghnásanna seo ar fad a **mhuineadh** ach má úsáideann an múinteoir foirmlí teanga go rialta sealbhóidh/foghlaimeoidh na páistí iad. (Pleanáil Scoile do Nuatheangacha, CNCM 1999 Lch 57)
2. **Cuimhnigh** gur fearr frása Gaeilge le focal Béarla ná frása Béarla le focal Gaeilge.

Introductory ritual:

The beginning of a class is particularly important. We recommend you do this through Irish at the beginning of as many classes as possible.

It offers an opportunity to use particular Irish phrases in a context which gives them meaning (Therefore no need to translate to English). The children will learn/acquire them by degrees. The rest of the lesson could follow in English if that suits best.

The same sentences can be repeated regularly at beginning of different classes. Children will hear them frequently and pick them up (acquire them). e.g.

“Is gearr go mbeidh sé in am/Tá sé in am ceoil/ealaíne/léitheoireacht Ghaeilge/Corpoideachais/staire... anois. Caithfimid an seomra a réiteach/ullmhú chuige. Caithfimid dul go dtí an halla anois”.

Closing Ritual

*The same points apply to the **ritual at the end** of a class.*

“Is gearr go mbeidh sé in am don Tíreolaíocht/ don chéad rang eile. Caithfimid an seomra a ghlanadh/a ullmhú/... Tá sé in am don chorpoideachas. Caithfimid dul go dtí an halla anois”

N.B.

1. **These rituals need not be taught.** *However if the teacher uses language formulae regularly the children will acquire/learn them* (Pleanáil Scoile do Nuatheangacha, CNCM 1999 Lch 57)
2. **Remember** that it is much better to use an Irish phrase with an English word in it than an English phrase with an Irish word.

Na Spriocanna

B1 Rannta, Amhráin, Cluichí Bos is Lámh, Cluichí Fáinneacha, Rannta Scipeála

i ranganna na naíonán nó rang a haon.

Tá saibhreas teanga idir fhásaí, agus foclóir chomh maith le fuaimeanna agus rithim na Gaeilge san ábhar seo agus foghlaimeoidh (sealbhóidh) páistí í gan stró. Is faoin múinteoir é ansin na frásaí a úsáid i suímh oiriúnacha eile nuair a bhíonn na páistí ullamh chuige sin. Má chloiseann na páistí an múinteoir á n-úsáid déanfaidh siad féin amhlaidh. Seo an aois agus an bealach is éasca le tosú ag foghlaim na Gaeilge.

An gcloiseann tú na frásaí seo in úsáid ag na páistí?

Is féidir an t-ábhar seo (na hamhráin srl...) a nascadh leis an **Tionól** (B2) le **Cluichí Clóis** nó le **Scéim na gComrádaithe** (B11) nuair a bheadh andrang ag cabhrú le rang níos óige ag imirt.

Eochaircheistean:

Má tá **liosta rannta, cluichí** srl... ar ríomhaire agat is féidir é a chur anseo agus tic a chur leis na cinn a úsáidtear go rialta leis na páistí agus a chloistear uathu, dar ndóigh.

Cén **réamhghnás** a bhí ann?

Cad iad na rannta srl ab fhearr leis na páistí?

Céard iad na cluichí éagsúla a d'imir siad?

Cé a bhí ag imirt leo?

Cén Ghaeilge a d'fhoghlaim na páistí agus a úsáideann siad go nádúrtha?

Cén **t-iarghnás** a bhí in úsáid? Féach lth.11

The Targets

B1 Rhymes, Songs, Clapping, skipping and Circle Games

in infant classes or in first class.

This material contains a wealth of useful vocabulary and phrases along with the sounds and rhythm of Irish which children learn/acquire without difficulty. It is then up to the teacher to use these phrases in suitable situations when the children are ready. If the children hear the teacher using the various rhymes and phrases they will do likewise.

Children at an early age learn/acquire language with ease using this method..

Do you hear the children use any of this language?

*This material (Songs etc) can be linked in with Assembly (B2) with **playground games** or the **Buddy System** (B11) when a senior class would help a junior class playing games etc.*

Key Questions:

If you have a list of rhymes, games etc. on line you could attach it here and tic the ones you use regularly with the children and hear being used by them.

Was there an introductory ritual used?

Which rhymes etc... do the children prefer?

What games did they play?

Who played with them?

What Irish did the children learn and use naturally?

What closing ritual was used? See pg. 11

B2 Tionól Scoile (Féach **Tacábhar**)

Re Tionól: B'fhéidir go mbíonn Tionól uair sa tseachtain i scoil amháin agus uair sa mhí/téarma i scoil eile. Ó thaobh na Gaeilge de is fiú go mór an patrún céanna teanga a leanacht gach uair a bhíonn Tionól ann. (Féach **Réamhghnás** thuas)

Eochaircheisteanna:

Cé mhéad uair sa téarma a raibh Tionól agaibh?

Cén **réamhghnás** a bhí ann m.sh. nuair a bhí na páistí ag ullmhú leis an rang a fhágáil chun dul chuig an Tionól?

Ar cuireadh **tús** leis an Tionól le beannacht i nGaeilge? – Cén bheannacht?

Cén **rann/amhrán Gaeilge** a bhí ann?

An raibh **ardrang ag cabhrú** le rang níos óige? Conas?

An raibh deis **tréaslú** le rang/scoil i nGaeilge ar ghaisce éigin?

Ar baineadh úsáid as **frása/frásaí na seachtaine**? Cén frása é?

Cén t-iarghnás a bhí ann? m.sh

“Cá bhfuil rang 3? Caithfimid líne a dhéanamh agus dul ar ais go deas réidh go dtí an rang.” srl...

Má tá **liosta scoile** le frásaí, beannachtaí srl... ar ríomhaire agat molaimid é a chur san Fhillteán Féinmheasúnaithe agus **tic a chur** leis na cinn a d'úsáid sibh ag an Tionól.

B3 Amhrán na bhFiann

Curfá mar thús suas go Rang 3 agus véarsa in éineacht leis i rang níos airde.

Ó rang 4 ar aghaidh is gá go mbeadh forbairt air seo trí m.sh.

- ceol uirlise a chur leis **nó**
- Tionscadal* a dhéanamh bunaithe air.

Féach **Tacábhar**

Léirigh le fuaimrian go bhfuil na páistí in **ann é a chanadh** de réir mar a oireann do na ranganna éagsúla.

B2 School Assembly (See **Tacábhar**)

Re Assembly: Some schools may have Assembly once a week, others once a month/term. From an Irish language learning point of view it is very worthwhile to use the same Irish phrases each time there is an Assembly. (See **Introductory ritual** above)

Key Questions:

How many times per term did Assembly take place?

What was the **opening Ritual** when children prepared to leave the classroom for assembly?

Did the assembly **begin** with a greeting in Irish? If so what greeting was used?

Which Irish **rhyme/song** was used?

What was included in which a **senior class helped** a younger class?

Was there an opportunity **to congratulate** a class /the school in Irish on some achievement?

Was the **phrase of the week** used? Which phrase was it?

What closing Ritual was used? e.g.

“Cá bhfuil rang 3? Caithfimid líne a dhéanamh agus dul ar ais go deas réidh go dtí an rang.” srl.

If you have **a school list** of phrases, greetings etc. on computer it could be included in your Self Assessment File and the phrases used in Assembly ticked.

B3 Amhrán na bhFiann

Chorus taught up to 3rd class perhaps, with a verse also taught in more senior classes.

From 4th class on this needs to be developed e.g.

- adding instrumental music or
- doing a project* on the topic.

See **Tacábhar**

Show on blog or other means with a soundtrack that the children are able to sing the song as appropriate for their class

Réamhghnás:

“Conas a léireoidimid ómós don Amhrán Náisiúnta agus don Bhrtach Náisiúnta?”

“Cá mbeidh do lámha agat?”- an mbeidh siad i do phócaí/taobh thiar de do dhroim/le do thaobh?”

“Céard air a mbeimid ag féachaint?” –
(An Bhrtach má tá ceann ann/an duine atá ag stiúradh na hócáide/i dtreo an cheoil).

Eochaircheistean:

Cén **réamhghnás** a bhí ann?

Ar sheinn na páistí **ceol uirlise** leis? Cén uirlis srl.

An ndearna sibh **Tionscadal** bunaithe air?

Tabhair léargas ar úsáid na Gaeilge san obair sin – cad iad na frásaí srl...a d’úsáid sibh:

Féach **Tacábhar** chun smaointe agus cúnamh a fháil maidir leis an tionscadal seo.

Iarghnás

Conas a cuireadh deireadh leis an rang?

B 4 Bainistíocht Ranga trí Ghaeilge.

Féach **Réamhghnás** thuas lth 11.

Cuirfear béim anseo mar thús ar **úsáid na bhfrásaí coitianta** i suíomh praiticiúil –

“Is gearr go mbeidh... tá sé in am... anois”;
frásaí na seachtaine; réamhghnásanna coitianta
“Caithfidh na cóipleabhair a bhailiú /a dháileadh/a thabhairt amach”.

Féach na **réamhghnásanna** éagsúla – Glaoch an Rolla; Líne/Ciorcal a dhéanamh/Seomra a ghlanadh srl in **Céimeanna Beaga**. (FNT)

Is féidir na réamhghnásanna agus iarghnásanna céanna a úsáid mar chuid de go leor ranganna éagsúla.

Smaoinigh ar ghnásanna a bheadh úsáideach do na páistí féin agus tabhair deiseanna dóibh na frásaí ábhartha a úsáid m.sh.

“Caithfidh... a chur i dtaisce.”

Tá samplaí eile sa **Tacábhar**

Opening Ritual

“Conas a léireoidimid ómós don Amhrán Náisiúnta agus don Bhrtach Náisiúnta?”

“Cá mbeidh do lámha agat?”- an mbeidh siad i do phócaí/taobh thiar de do dhroim/le do thaobh?”

“Céard air a mbeimid ag féachaint?” –
(An Bhrtach má tá ceann ann/an duine atá ag stiúradh na hócáide/i dtreo an cheoil.)

Key Questions:

What opening ritual did we have?

Did the children play accompanying instrumental music. What instrument?

Did you do a project on the topic?

Show how Irish was integrated in the work – what phrases etc were used?

See **Tacábhar** for ideas and help with the project.

Closing ritual

How did you conclude the class?

B4 Classroom Management through Irish.

See **Réamhghnás** above (pg.11);

*Emphasis here, for a start, will be **on use of common phrases** in a practical situation e.g. –*

*“Is gearr go mbeidh... tá sé in am... anois”;
frásaí na seachtaine; réamhghnásanna coitianta
“Caithfidh na cóipleabhair a bhailiú/a dháileadh/a thabhairt amach”.*

*See various rituals used to call the roll; forming a line/circle; tidying the room etc. in **Céimeanna Beaga**. (FNT)*

The same opening and concluding rituals can be used as part of many different classes.

Think of rituals which would be useful for the children and create opportunities so they can use them e.g.

“Caithfidh ... a chur i dtaisce.”

See **Tacábhar**

B5. Seisiún Scéalaíochta rialta (uair sa mhí ar a laghad) ag baint úsáide as CD, an scéal ullmhaithe roimhré, scéal ar líne.

Nóta: Is maith le múinteoirí áirithe é seo a eagrú ar bhonn grúpaí chun go mbeidh níos mó páistí páirteach ann agus níos mó deiseanna Gaeilge a úsáid.

D'fhéadfadh an múinteoir ranga nó múinteoir ranga eile, nó tuismitheoir le Gaeilge nó páiste/ó ardrang nó ó Ghaelscoil an scéal a chur i láthair. D'fhéadfaí é seo a nascadh le Scéim na gComrádaithe. (Féach sprioc B11) Is minic a sheinntear ceol chun tús a chur leis an seisiún.

N.B. Bheadh sé tábhachtach:

- leabhair Ghaeilge** a bheith i gceist in **am DEAR** (Drop Everything And Read) ar a laghad uair sa mhí
- leabhair agus CDanna le scéalta Gaeilge a bheith san áireamh do leithéid an *MS Readathon*, Coicís na Gaeilge, Lá Domhanda na Leabhar srl...

Eochaircheistanna:

Cén cur chuige a d'úsáid sibh?

Cad iad na **scéalta a léadh**?

Cé a **roghnaigh** iad?

Cé a **léigh** iad?

An raibh **CD** i gceist?

An raibh an scéal/na scéalta ar líne (Féach TG4; Séideán Sí –Foras na Gaeilge; Plúra Lúra, BBC; www.cogg.ie;

Féach **Tacábhar**

An raibh sé mar chuid den **Readathon**?

An raibh sé mar chuid **Sheachtain na Gaeilge**?

Arbh cuid d'imeachtaí **Lá Domhanda na Leabhar** é? (Timpeall Mhí Aibreáin de ghnáth)

Cén **t-ullmhúchán** a rinneadh idir éisteacht leis an CD roimh ré/breathnú ar an ábhar ar líne; pictiúr a roghnú mar léiriú srl... (ionas nach mbeadh gá le Béarla)?

Cén **réamhghnás** a bhí ann?

Ar lorg na páistí na scéalta/CDanna /ábhar ar líne arís ó shin?

Ar cuireadh an **leabhar/CD abhaile** le páiste/páistí?

An raibh an léitheoir (múinteoir/páiste/duine eile) **sásta**?

Sásta ☐ An-sásta ☐ Míshásta ☐

B5 Story Sessions in Irish (Regularly-at least once a month) using a CD, having a well prepared story or story on line.

Note: Some teachers like to organise this as a group activity so children have greater participation with more opportunities for speaking Irish.

The class teacher, or an other teacher, or an Irish speaking parent or a pupil from a senior class or a Gaelscoil **could read** to the class/group.

This target could also be linked to **The Buddy System** (See target B11) The session often begins with music.

N.B. It would be important:

- to have **books in Irish** in use at DEAR (Drop Everything And Read) time at least once a month
- Books and CDs with Irish stories should form part of the MS Readathon, Coicís na Gaeilge; WorldBook Day etc.

Key Questions:

Which **approach** did you use?

Which **stories** were read?

Who **chose** them?

Who **read** them?

Was there a **CD** with the story?

Was the story/stories on line ? (See TG4; Séideán Sí –Foras na Gaeilge; Plúra Lúra, BBC; www.cogg.ie;

See **Tacábhar**

Was it part of the **Readathon**?

Was it part of **Seachtain na Gaeilge**?

Was it part of **World Book Day**? (Usually in April)

What **preparation** was made – listening to the CD beforehand, choosing pictures to illustrate (so no need to translate).

What **opening ritual** was used?

Did the children ask for the story/CD since?

Was the **book/CD sent home** with a child/children?

Was the reader **satisfied** (teacher/pupil/other)?

Satisfied ☐ V.Satisfied ☐ Not Satisfied ☐

B6 An Ghaeilge agus Cluichí Teanga/Cluichí Léitheoireachta

Bheimís ag siúl go mbeadh **réamhghnás** agus foirmlí teanga Gaeilge in úsáid agus go mbeadh na páistí ag foghlaim de réir a chéile conas na cluichí a imirt trí Ghaeilge. (Féach **Tacábhar**)

- **Cluichí Teanga:** Shuffleupagus; Réalta an Ranga; Cluichí Bos is Lámh; Rabhlóga á n-aithris gan bhotún (Féach **Tacábhar**); “Deir Ó Grádaigh leat peann **a fháil/a bheith ag snámh/ag léamh/ag péinteáil/do chlogad a chur ort...**” Mím a bheadh i gceist do na páistí agus an múinteoir ag tabhairt treoracha mar thús agus ansin páistí i ról an mhúinteora; **Cluichí Fáinneacha/cluichí bos is lámh** á n-imirt, rang/grúpa nó páiste ardranga ag imirt le páistí níos óige. (Scéim na gComrádaithe, Sprioc **B11**)
- Is cluiche teanga iad **Tráthanna Ceisteanna freisin** (Sprioc **B14**).
- **Cluichí léitheoireachta:** Bheadh sé i gceist gur trí Ghaeilge a d'imreofaí na cluichí a bhaineann leis an gcuraclam Gaeilge.
- Tá **cluichí cláir/boird** eile i nGaeilge ar fáil do aoisghrúpaí éagsúla – Scrabble, (Scrabble ar líne ag www.nascanna.com) Ludó; Casadóir (Twister); Nathracha agus Dréimírí; Cluichí cártaí; Smarty Cats; Boghaisín na bhFocal; Réalta an Ranga...

Iarghnás

“Caithfimid na cluichí a bhailiú ar ais sna boscaí anois.”

A Phóil an mbaileoidh tusa na boscaí ó do ghrúpa-sa le do thoil. Caithfimid iad a chur i dtaisce.”

B6 Irish and Language/Reading Games

*We would expect that **an Irish opening ritual** and Irish language formulae would be used and that the children would learn by degrees how to play the games in Irish.*

See **Tacábhar**

- **Language Games:** Shuffleupagus; an Réalta Ranga; Cluichí Bos is Lámh; Rabhlóga á n-aithris gan bhotún (See **Tacábhar**); “Deir Ó Grádaigh leat peann **a fháil a bheith ag snámh/ag léamh/ag péinteáil/do chlogad a cur ort...**”
*The children could mime while the teacher gave directions at first and then children could take the teachers role; playing **Circle games/clapping games** with senior pupils (Buddy System Target **B11**)*
- **Question Time** is a language game also. (See Target **B14**)
- **Reading Games:**
The games associated with the Irish curriculum would be played through Irish.
- There are other **board games** in Irish available for different age groups – Scrabble, (Scrabble ar líne ag www.nascanna.com) Ludó; Casadóir(Twister); Nathracha agus Dréimírí; Cluichí cartáí; Smarty Cats; Boghaisín na bhFocal; Réalta an Ranga...

Closing Ritual

“Caithfimid na cluichí a bhailiú ar ais sna boscaí anois.”

A Phóil an mbaileoidh tusa na boscaí ó do ghrúpa-sa le do thoil. Caithfimid iad a chur i dtaisce.”

B7. An Ghaeilge agus Ábhair Eile Curaclaim

Má roghnaíonn an scoil an sprioc seo is gá go mbeadh an Ghaeilge á nascadh ag **gach rang** le hábhar curaclaim éigin. Níor ghá, áfach, gurb é an t-ábhar céanna a bheadh i gceist ag gach rang.

● **An Ghaeilge agus an Rang Ceoil** (Féach **Tacábhar**)

Nóta: Is éard atá i gceist anseo na frásaí Gaeilge atá ar eolas a **athúsáid mar chuid** den rang ceoil. Ní gá go múnfí an rang ceoil ar fad trí Ghaeilge ná gur amhráin Ghaeilge amháin a bheadh i gceist ach go roghnaíonn tú é sin a dhéanamh.

Réamhghnás

“Caithfimid an seomra a réiteach anois don cheol.”

“Caithfimid éisteacht leis an nóta agus é a chanadh ansin. A haon, a dó a trí ... “

Cén t-amhrán a chanfaimid ar dtús?”

“Tá amhrán nua againn inniu. Ar mhaith libh éisteacht leis an CD?”

Iarghnás

m.sh. “Bail ó Dhia oraibh/maith sibh, bhí sé sin go hálainn!”

Eochaircheistean:

Ar cuireadh tús leis an rang trí Ghaeilge m.sh....?

Cén t-amhrán/cé na h-amhráin Ghaeilge a múineadh/a canadh mar ullmhú don Tionól?

Cé na frásaí Gaeilge a d’úsáid sibh?

Cén t-iarghnás a d’úsáid sibh chun deireadh a chur leis an rang?

B7 Irish and other subjects

If a school chooses this target each class must use Irish in conjunction with some other curriculum subject. It is not necessary however, for each class to choose the same subject.

● **Irish and Music Class** (See **Tacábhar**)

Note: The **Re-use** of learned Irish phrases **as part** of the music class is what is expected. It is not necessary to teach the whole music class in Irish nor to teach only Irish songs unless you choose to do so.

Opening Ritual

“Caithfimid an seomra a réiteach anois don cheol.”

“Caithfimid éisteacht leis an nóta agus é a chanadh ansin. A haon, a dó a trí ... “

Cén t-amhrán a chanfaimid ar dtús?”

“Tá amhrán nua againn inniu. Ar mhaith libh éisteacht leis an CD?”

Closing Ritual

e.g. “Bail ó Dhia oraibh/maith sibh, bhí sé sin go hálainn!”

Key questions:

Did the class begin with an opening ritual in Irish e.g.?

What Irish song/songs were taught/sung in preparation for Assembly?

Which Irish Phrases were used?

What closing ritual was used?

● An Ghaeilge agus Corpoideachas

Réamhghnás

Gaeilge a úsáid ag **tús an ranga** – beannú, fearas a fháil... **ag téamh suas**;

B'fhéidir go mbeadh deis **páistí a ghríosadh** ag cluiche peile, nó ag cluiche eile...

“Tontach!” “Maith thú!” “Caith chugamsa é... Anseo a Shíle...” “Mí-ádh!”

Féach **Tacábhar** chun sainfhoclóir/nathanna/frásaí oiriúnacha eile a aimsiú.

Féach freisin **nóta** maidir le **ró-úsaid** ordaithe (*Léargas Ginearálta* lth. 17)

Iarghnás

Téamh síos agus **slán** ag deireadh an ranga trí Ghaeilge.

“Caithfidimid gach rud a chur i dtaisce”.

“Bhí an-spórt againn a mhúinteoir.”

“An féidir linn é sin a dhéanamh arís lá eile?”

Eochaircheistean

Cé mhéid úsáide a bhain mé as **ordaithe**?

An bhfuil **bealach eile** chun na rudaí céanna a chur in iúl?

Cén deis cainte a bhí ag na páistí agus ar labhair siad Gaeilge?

An bhféadfainn iad a spreagadh leis na rudaí sin a rá i nGaeilge?

● *Irish and Physical Education*

Opening Ritual

Greeting, getting necessary equipment, warm up...;

Encouraging the children at football or other game perhaps...

“Tontach!” “Maith thú!” “Caith chugamsa é... Anseo a Shíle..” “Mí-ádh!”

See **Tacábhar** for some specific vocabulary/phrases.

See also **note** regarding over use of orders in Irish. (*Léargas Ginearálta* pg.17)

Closing ritual

Cool down and farewell in Irish at the end of the class e.g.

“Caithfidimid gach rud a chur i dtaisce”.

“Bhí an-spórt againn a mhúinteoir.”

“An féidir linn é sin a dhéanamh arís lá eile?”

Key Questions

*Did I give many **orders**?*

***Is there another way** to to give the same message?*

Did the children have an opportunity to chat and did they speak Irish?

Could I encourage them to say what was said in Irish?

● An Ghaeilge agus Ealaín/Obair Chruthaitheach

Nóta:

Labhairt na Gaeilge **mar chuid** den rang ealaíne ar bhonn rialta, atá i gceist anseo.

Bíonn tábhacht ar leith leis an **réamhghnás** agus le **hiarghnás**.

Má chloistear na frásaí céanna go rialta sealbhófar iad.

Samplaí de bhealaí le Gaeilge a nascadh leis an ealaín:

Réamhghnás:

An t-**amhrán** ‘Déanfaidh mé pictiúr deas duit...’ (Féach **Bróga Nua**) a chasadh ag tús an ranga nó é a chasadh i rith an ranga de réir mar a d’oirfeadh;

Páistí a spreagadh chun frásaí/nathanna Gaeilge a úsáid m.sh.

“An dtabharfaidh tú an siosúr/an phéint dhearg/an seilteip dom le do thoil?”; “Bhfuil cead agam do pheann luaidhe a úsáid?”

Iarghnás

Páistí a spreagadh i nGaeilge **chun an seomra a ghlanadh** “Caithfimid na scuaba a ghlanadh/an phéint a chur i dtaisce...”

Páistí i rang níos sine a spreagadh chun frasaí mar “Caithfimid na scuaba a chur i dtaisce sa chrúsca ar an tseilf.”

Féach freisin Plean Samplach d’Oíche Shamhna in **Tacábhar**.

● Irish and Art/Creative work

Note:

*Use of Irish **as part** of a art classes on a regular basis is what we have in mind here.*

Opening and closing rituals are important.

If the same phrases are heard regularly the children acquire them.

Examples of use of Irish in art class:

Opening Ritual:

*Sing a song such as ‘Déanfaidh mé pictiúr deas duit’ (See **Bróga Nua**) at the beginning of class or adapted to suit the situation;*

Children could be encouraged to use Irish phrases e.g.

“An dtabharfaidh tú an siosúr/an phéint dhearg/an sellotape dom le do thoil?”; “Bhfuil cead agam do pheann luaidhe a úsáid?”

Closing Ritual

Encourage children to tidy the room

“Caithfimid na scuaba a ghlanadh/an phéint a chur i dtaisce...”

Encourage children in more senior classes to use Irish phrases e.g. “Caithfimid na scuaba a chur i dtaisce sa chrúsca ar an tseilf.”

*See also Sample Plan for Oíche Shamhna in **Tacábhar**.*

● **An Ghaeilge agus an Eolaíocht/Dúlra.**
Féach **Tacábhar**

Nóta: Labhairt na Gaeilge ar bhonn rialta **mar chuid** den rang eolaíochta; de shiúlóid dúlra; de chúram an Bhoird Dúlra srl...a bheadh mar sprioc anseo.

D'fhéadfaí nascadh a dhéanamh le Scéim na gComrádaithe (sprioc B13) – daltaí sinsearacha ar Shiúlóid Dúlra le páistí níos óige. Bheadh deis acu a bheith ag caint lena chéile agus iad ag ullmhú le dul amach nó ag caint faoi ábhar na siúlóide srl...

D'fhéadfaí **Tóraíocht Taisce** a eagrú, leideanna ullmhaithe ag daltaí sinsearacha le n-aimsiú ag na daoine óga; agus d'fhéadfaí **Rianóireacht** a eagrú ar an mbonn céanna.

Bíonn an **réamhghnás** agus an **t-iarghnás** ag tús agus deireadh an ranga tábhachtach. M.sh.

“Beimid ag dul amach ag siúl inniu. Caithfimid na cotaí a fháil.”

“Caithfimid uisce a chur ar na plandaí ar an mbord dúlra”

Iarghnás

“Cad a chonaic tú nuair a bhíomar amuigh ag siúl?”

“Cé/cén grúpa, a bhuaigh an Tóraíocht Taisce?”

“Cad a d’aimsigh sibh?”

“Cé/cén grúpa a bhí ar ais i dtosach ón Rianóireacht?”

“An raibh sé deacair? Cén leid ba dheacra?”

“Ar theip oraibh aon cheann a aimsiú?”

“Cad atá le cur i dtaisce anois?”

“An féidir linn an seomra a ghlanadh le bhur dtoil?”

● **Irish and Science/Nature Study**
See **Tacábhar**

Note: Speaking Irish on a regular basis as **part of** science class; of a nature walk; of care of Nature/Science table would be the target here.

A link could be made with **The Buddy System** (target 13) – senior pupils on a Nature Walk with younger children. They would have an opportunity to draw attention to/name flowers, trees etc. when preparing to go out or about the subject of the walk etc.

They could organise a **Treasure Hunt**, the clues devised by seniors to be sought by the juniors; **Orienteering** could be organised in a similar way.

Opening and closing rituals are always important.

“Beimid ag dul amach ag siúl inniu. Caithfimid na cotaí a fháil.”

“Caithfimid uisce a chur ar na plandaí ar an mbord dúlra”

Closing Ritual

“Cad a chonaic tú nuair a bhíomar amuigh ag siúl?”

“Cé/cén grúpa, a bhuaigh an Tóraíocht Taisce?”

“Cad a d’aimsigh sibh?”

“Cé/cén grúpa a bhí ar ais i dtosach ón Rianóireacht?”

“An raibh sé deacair? Cén leid ba dheacra?”

“Ar theip oraibh aon cheann a aimsiú?”

“Cad tá le cur i dtaisce anois?”

“An féidir linn an seomra a ghlanadh le bhur dtoil?”

Eochaircheistean:

Ar chuir tú tús leis na rang trí Ghaeilge?

Conas a rinne tú nascadh idir an Ghaeilge agus an rang seo m.sh. cotaí a fháil le dul ar shiúlóid; nascadh leis an aimsir, na séasúir, agus leis na greamáin srl...

An raibh rann nó amhrán ábhartha in úsáid?

An raibh scéim na gComrádaithe i gceist agus conas a d'eagraigh tú é seo?

Conas a chabhraigh sé le labhairt na Gaeilge?

Cén Ghaeilge a d'úsáid na páistí?

Conas a cuireadh deireadh leis an rang?

Conas a léireoidh tú na rudaí seo mar chuid den **fhéinmheasúnu**?

● **An Ghaeilge agus an Ríomhaireacht**

Tá go leor **Cluichí Ríomhaireachta i nGaeilge** ar fáil. Féach liosta i **Tacábhar**.

Réamhghnás:

"Is gearr go mbeidh sé in am d'úsáid na ríomhairí."

B'fhéidir go mbeadh **róta** le plé, grúpaí le heagrú nó cluiche le roghnú...

"Cé a bheidh ag obair ar na ríomhairí inniu?"
"Cé atá ar an liosta?"

Seans go mbeidh **cabhair á lorg** i rith an ranga chomh maith m.sh.

"Níl an ríomhaire seo ag obair a mhúinteoir "

"Tá fadhb agam. An féidir leat cabhrú liom le do thoil?"

"An bhfuilimid ag imirt cluiche xxx inniu?"

"Oscail an cluiche 'Jolly Phonics'

"An bhfuil cead agam leibhéal 2/3/4 a oscailt?"

Key questions:

Did you begin the class in Irish?

How did you integrate Irish with this class/e.g. getting coats to go on a walk; talking about the weather, the seasons, the stickers etc.

Did you use a relevant rhyme or song?

"Did you use the Buddy System and how was this organised.

How did it help the speaking of Irish?"

What Irish did the children use?

How did you end the class?

*How will you show this as part of your **self-assessment**?*

● **Irish and Computing**

*There are many **computer games in Irish** available. See list in **Tacábhar**.*

Opening ritual:

"Is gearr go mbeidh sé in am d'úsáid na ríomhairí."

*Perhaps there is **a rota** to be discussed, groups to be organized; games to be chosen...*

*"Cé bheidh ag obair ar na ríomhairí inniu?"
"Cé atá ar an liosta?"*

Help may be needed e.g.

"Níl an ríomhaire seo ag obair a mhúinteoir"

"Tá fadhb agam. An féidir leat cabhrú liom le do thoil?"

"An bhfuilimid ag imirt cluiche xxx inniu?"

"Oscail an cluiche 'Jolly Phonics'

"An bhfuil cead agam leibhéal 2/3/4 a oscailt?"

“A mhúinteoir, an féidir liom/linn... a chur ar bhlag anois le do thoil?”

“Tá sé sin go hálainn. Cuir ar bhlag é don Gaelbhrtach.”

“A mhúinteoir, an féidir liom Skypeáil le do thoil.”

“Ba mhaith liom ... a thaispeáint do... ar Skype”.

Bheadh **iarghnás** i gceist chomh maith m.sh. ábhar le cur i dtaisce; filleadh ar an seomra ranga srl.

B8 Greaimitheoirí Nasctha leis an Dúlra agus Gaeilge leo

Féach treoir faoi úsáid na nGreamán sa leabhrán **Tacábhar**

Eochaircheistean

An raibh rann nó amhrán oiriúnach againn?

An raibh **nasc leis an Eolaíocht/Dúlra** atá le feiceáil sa rang?

An ndearnamar na dearcáin srl... a chomhaireamh i nGaeilge? M.sh

“Cé mhéad dearcán atá ann?”

A haon, a dó, a trí – dhá cheann, trí cinn...

An raibh cárta ag na páistí chun na greamáin a bhailiú?

“Cé mhéad greamán atá agat anois? Ar chomharaigh tú iad?”

An raibh **cluiche** i gceist m.sh. cluiche meaitseála, nó cluiche eile?

An raibh aon cheangal le **tuismitheoirí**? m.sh. Páistí agus tuismitheoirí amuigh ag siúl ag bailiú/ag glacadh grianghraif de chnóanna/de dhuilleoga/de phortáin srl.

Agus ar scoil ag féachaint ar na grianghraif nó ar ábhar a bailíodh?

“Cá raibh sibh?” “Inis dom faoi na rudaí a chonaic sibh... le tagairt don ábhar ar na greamáin.”

“Cén sórt aimsire a bhí ann?”

An raibh deis ag na páistí a gcuid greamán a chur i gcomparáid/malartú a dhéanamh? (ag brath ar an rang)

“Fuair mé féileacán eile. An ndéanfaidh tusa malartú liom?”

“A mhúinteoir, an féidir liom/linn... a chur ar bhlag anois le do thoil?”

“Tá sé sin go hálainn. Cuir ar bhlag é don Gaelbhrtach.”

“A mhúinteoir, an féidir liom Skypeáil le do thoil.”

“Ba mhaith liom ... a thaispeáint do... ar Skype”.

*A **closing ritual** would also be important e.g. material to be tidied away; return to classroom etc.*

B8 Stickers associated with Nature and Irish

See guidelines on use of stickers **Tacábhar**

Key Questions

Did we have a suitable rhyme or song?

Was there a link with Science/Nature as seen in the classroom?

Did we count the cones etc... in Irish? –

“Cé mhéad dearcán atá ann?”

A haon, a dó, a trí – dhá cheann, trí cinn ..

Did the children have a card to collect the stickers?

“Cé mhéad greamán atá agat anois? Ar chomharaigh tú iad?”

*Was there a **game** e.g. Matching game or other game?*

*Was there any connection with **parents** e.g. Parents and children out walking collecting/taking photographs of nuts/leaves/crabs etc.*

And then at school looking at the photos or material collected?

“Cá raibh sibh?” “Inis dom faoi na rudaí a chonaic sibh... le tagairt don ábhar ar na greamáin.”

“Cén sórt aimsire a bhí ann?”

Did the children have an opportunity to compare/swap stickers (depending on the class)?

“Fuair mé féileacán eile. An ndéanfaidh tusa malartú liom?”

B9 Páistí ag Fáiltiú/ag Beannú i nGaeilge ag Doras na Scoile/Doras an tSeomra Ranga

Is éard atá i gceist anseo go mbeadh páistí ag fanacht ag doras na scoile/an tseomra ranga chun **fáiltiú roimh/beannú do** thuismitheoirí/do phobal na scoile/don chuid eile den rang nó den scoil ar maidin /tráthnóna de réir mar a oireann.

Bheadh **gnáthbheannú simplí** i gceist mar thús. Bheadh **forbairt le déanamh** ar an nGaeilge a d'úsáidfí ó mhí go mí ó thús go deireadh na bliana – cúpla focal faoin aimsir/faoi ócáid/fhéile ar leith srl.

Eochaircheistean:

An raibh **róta agus plean teanga** ag léiriú:

Céard iad na **ranganna** agus cé hiad na **páistí** a bhí ina mbun seo ó lá go lá/ó sheachtain go seachtain?

Céard iad na **frásaí/beannachtaí** srl. a bhí le húsáid?

Céard iad na **hócáidí faoi leith** a bhí i gceist agus an raibh na frásaí oiriúnacha Gaeilge ullmhaithe leis na páistí do na hócáidí seo?

Féach sampla ar bhlag.
www.gaelbhratach.blogspot.ie

B10 An Ghaeilge Lasmuigh den Scoil

Is féidir **rogha** a dhéanamh as na smaointe éagsúla anseo ach go mbeadh **dhá ócáid nó trí** i rith na bliana i gceist.

- A** Comórtais i nGaeilge faoi scáth eagraíochtaí eile*
- B** Tráth ceistean na i nGaeilge;
- C** Cuairt/Teagmháil le scoil/scoileanna eile ar Skype/Blag trí Ghaeilge.

*Féach liosta na n-eagraíochtaí in **Tacábhar**.

B9 Children Welcoming/Greeting others in Irish at the School/Classroom Door

*This involves children waiting at the school/classroom door to **welcome/greet**, in Irish, parents/school community/the rest of the class or school morning or evening as suits.*

*Begin with the **usual simple greeting**. The Irish used will be developed/added to from month to month from beginning to end of the year. This would include a few words about the weather/a special occasion/a particular festival etc.*

Key Questions:

*Did you have **a rota and a language plan** to show:*

*Which **classes** and which **children** were in charge of this from day to day/from week to week?*

*Which **phrases/greetings** were used?*

*Which **special occasions** occurred and were the appropriate Irish phrases etc. prepared for these occasions.*

*See example on the blog.
www.gaelbhratach.blogspot.ie*

B10 Use of Irish Outside School

*You may **choose** from the ideas listed here but that there would be **two or three such occasions** during the year.*

- A** Competitions under the auspices of other organisations*
- B** Quizzes;
- C** Visit/Contact with other school/s through Irish, on Skype/Blag.

See list of organisations in **Tacábhar.*

Réamhrá

- (i) Beidh gá le **pleanáil teanga** mar ullmhú do chuairt ó/ar scoil eile m.sh. Cén **fáiltiú agus céard iad na beannachtaí** le húsáid? Conas páistí/múinteoirí **a chur in aithne**? Conas iad féin a chur in aithne b'fhéidir; conas **buíochas agus slán** a fhágáil:

“Dia dhuit. Tá fáilte romhat. Is mise Áine.
Agus seo í/é xxx. Cén t-ainm atá ortsa?”

“Go raibh míle maith agat bhí an-spórt againn.”

“An dtiocfaidh sibh ar chuairt ag Scoil X?”

“Slán libh/agaibh. Feicfimid sibh arís go luath.”

- (ii) Beidh go leor deiseanna eile don Ghaeilge ag **ullmhú** dráma, amhráin nó rap; **ag réiteach ábhar**/ceisteanna don tráth ceisteanna, don Skype nó blog; **ag réiteach seomra** do chleachtadh; ag ullmhú roimh ré don **turas amach** chomh maith le comhrá faoin turas srl...

- (iii) Beidh **réamhghnás** agus **iarghnás** i gceist ag brath ar an ócáid áirithe atá ann.

Nóta:

Cuimhnigh go bhfuil deis anseo chun freastal ar riachtanais teanga na bpáistí. Is féidir **frásaí Gaeilge** a mbeadh **úsáid acu dóibh** a chur ar a gcluasa trí **amhrán** nó **rap a chumadh**; trí **mhana scoile** nó **ghlaoch foirne a cheapadh**; trí **dhráma** a ullmhú a bheadh in oiriúint do chaint na bpáistí.

Foghlaimoidh páistí leaganacha teanga go héasca ar an mbealach seo tríd an gceol, an rithim agus an athrá.

Ach tá sé thar a bheith tabhachtach go mbeidh an Ghaeilge cruinn mar bíonn sé thar a bheith deacair nathanna mí-chruinne atá foghlamtha de ghlanmheabhar a cheartú níos déanaí.

Molaimid a bheith cruthaitheach maidir le hamhrán nó dráma **a chumadh** sa rang in **éineacht leis na páistí**. Bíonn sé seo an -sásúil agus spráúil de ghnáth.

Introduction

- (i) **Language planning** will be necessary in preparation for a visit from/to another school e.g. what **welcoming and greeting** phrases to use. **Introducing** teachers/pupils. How to **introduce themselves** and how to **take leave** graciously:

“Dia dhuit. Tá fáilte romhat. Is mise Áine.
Agus seo í/é xxx. Cén t-ainm atá ortsa?”

“Go raibh míle maith agat bhí an-spórt againn.”

“An dtiocfaidh sibh ar chuairt ag Scoil X?”

“Slán libh/agaibh. Feicfimid sibh arís go luath.”

- (ii) There will be many opportunities to use Irish while **preparing** a drama; song or rap; school motto; preparing material/**questions for quiz**, for use on Skype or blog; preparing the room for rehearsal or preparing to go out, as well as talking about the outing etc...

- (iii) An **opening and closing ritual** will be needed to suit the occasion.

Note:

Remember this presents an opportunity to meet the language needs of the children. They can be made aware of **Irish phrases** which would be **useful to them**, by composing a song or rap; by composing a school motto or team chant or through drama which meets their language needs.

The music, rhythm and repetition will help pupils to learn language formulae more easily.

But it is most important that the Irish learned in this way is accurate. It is particularly difficult to correct phrases which have been memorised in this way at a later stage.

We recommend that you be creative and compose your own songs/dramas/mottos/chants in class with the children. This is usually very satisfying and great fun.

- A** Páirt a ghlacadh i **gcomórtas faoi scáth eagraíochtaí eile** – (Drámaíocht; Amhrán/Rap a chumadh).

Eochaircheistean

Cén ceangail a bhí ag an amhrán/rap/dráma le riachtanais teanga na bpáistí?

Cén athúsáid a baineadh as na frásaí coitianta sa dráma/amhrán srl... agus i rith an ullmhúcháin?

Cén phleanáil teanga a bhí ann mar ullmhú **don chuairt amach**? M.sh.

“Tusa mo pháirtneir, a Sheáin”

“Cá bhfuilimid ag dul?”

“Conas a rachaimid ann?”

Cuir cóip den amhrán, rap, dráma san Fhillteán Féinmheasúnaithe chomh maith le léargas ar chaint na bpáistí i rith an ullmhúcháin agus i rith na dturas éagsúil amach.

B Tráthanna Ceistean

Comórtas sa rang/idir ranganna/le scoil eile (Féach **sprioc 14**).

D’fhéadfadh páistí/páistí agus múinteoirí le chéile, a gceistean féin a cheapadh astu féin nó a roghnú as leabhair (Féach **Nóta** thall re:cruinneas).

Chabhródh an t-ábhar seo thíos:

Réalta an Ranga – Ghaelchultúir; **Tomhais sa Tacábhar** lch 14; **Quizphaca** – Gael Linn; **Cúpla míle ceist** – Glór na nGael; **Ceist agam ort** – Cois Life; www.snag – gréasán do Sheachtain na Gaeilge.

Réamhghnás:

- (a) “Beidh tráth ceistean againn i Scoil XXX go luath.”

“Cé mhéad ceist a bheidh ag teastáil uainn don Thráth na gCeist?”

“Tosóimid ag bailiú ceistean anois.”

- A** *Participating in competition under the auspices of other organizations (Drama; Composing songs/rap).*

Key Questions

How did the song/rap/drama meet the children’s language needs?

Which useful phrases were regularly used in the drama/song etc. and during the preparation?

What language was planned for the outing? e.g.

“Tusa mo pháirtneir, a Sheáin”

“Cá bhfuilimid ag dul?”

“Conas a rachaimid ann?”

Put a copy of the song/rap/drama in your self assessment file along with an insight into the children’s chat during preparation and during the various outings.

B Question Time

A class/inter class/other school competition (See Target 14).

Pupils/pupils and teachers together could compose their own questions or choose some from books. (See previous Note re:accuracy.)

Chabhródh an t-ábhar seo thíos:

Réalta an Ranga – Ghaelchultúir; **Tomhais sa Tacábhar** lch 14; **Quizphaca** – Gael Linn; **Cúpla míle ceist** – Glór na nGael; **Ceist agam ort** – Cois Life; www.snag – website for Seachtain na Gaeilge.

Preparatory ritual:

- (a) “Beidh tráth ceistean againn i Scoil XXX go luath.”

“Cé mhéad ceist a bheidh ag teastáil uainn don Thráth na gCeist?”

“Tosóimid ag bailiú ceistean anois.”

Iarghnás:

- (a) “Cé mhéad ceist atá againn anois?
 “Cé mhéad ceist faoi chúrsaí spóirt/faisin/
 teilifíse...?
 “Comhair na ceisteanna faisin a Áine...
 “An leor sin?”

Nó

- (b) “Is gearr go mbeidh sé in am do Thráth na
 gCeist Bord. An bhfuil na ceisteanna ullamh?”
 “Cé a chuirfidh na ceisteanna ar dtús?”
 “Cé a chuirfidh an chéad cheist?”
 “Cé a bheidh i bhfeighil an chloig?”
 “Cé choinneoidh cuntas ar an scór?”

Iarghnás

Focail mholta/chomhbhróin: m.sh. “Maith thú!”
 “Mí-ádh!”

“Comhghairdeas libh!” “Maith sibh!”
 “Mo ghraidhin thú!”

“Bhí na ceisteanna deacair/éasca/éasca péasca!
 Bhí siad ar fad ar eolas againn”

“Bhí an bua tuillte ag...”

“Bhí an chéad cheist/an dara ceist an-deacair.”

“Rinne mé dearmad ar an bhfreagra sin.”

(**Féach** frásaí samplacha re turas amach lch. 31).

Iarghnás

“Caithfidh na cathaoirí agus na boird a chur
 ar ais anois”.

C Teagmháil **rialta** le rang/scoil eile ar **Skype nó**
ar bhlag.

Caithfear an teagmháil a phleanáil idir **réamhshocrú**
 le scoil/le rang eile, **ábhar** le cur i láthair/le plé agus
frásaí/teanga le húsáid m.sh

“Cé leis a mbeimid i dteagmháil ar skype/ar bhlag
 an tseachtain seo?”

“Cén t-ábhar atá againn don Skypeáil/le cur ar
 bhlag?”

Closing Ritual:

- (a) “Cé mhéad ceist atá againn anois?
 “Cé mhéad ceist faoi chúrsaí spóirt/faisin/
 teilifíse ...?
 “Comhair na ceisteann faisin a Áine...
 “An leor sin?”

Or

- (b) “Is gearr go mbeidh sé in am do Thráth na
 gCeist Bord. An bhfuil na ceisteanna ullamh?”
 “Cé a chuirfidh na ceisteanna ar dtús?”
 “Cé a chuirfidh an chéad cheist?”
 “Cé a bheidh i bhfeighil an chloig?”
 “Cé choinneoidh cuntas ar an scór?”

Closing Ritual:

Praise and commiseration m.sh. “Maith thú!”
 “Mí-ádh!”

“Comhghairdeas libh!” “Maith sibh!”
 “Mo ghraidhin thú!”

“Bhí na ceisteanna deacair/éasca/éasca péasca!
 Bhí siad ar fad ar eolas againn”

“Bhí an bua tuillte ag...”

“Bhí an chéad cheist/an dara ceist an-deacair.”

“Rinne mé dearmad ar an bhfreagra sin.”

(*See also sample phrases re outing p. 31*)

Closing Ritual

“Caithfidh na cathaoirí agus na boird a chur
 ar ais anois”.

C *Regular communication with another*
class/school on Skype or blog.

This contact must be planned – arrangements with
other class/school, material to be presented/
discussed and phrases/language to be use e.g.

“Cé leis a mbeimid i dteagmháil ar skype/ar bhlag
 an tseachtain seo?”

“Cén t-ábhar atá againn don Skypeáil/le cur ar
 bhlag?”

“An bhfuil aon rud ag an ngrúpa dearg/buí? Cad atá agaibh?”

“Cad a bheidh le rá faoi?”

Eochaircheisteanna (do na hócáidí éagsúla A, B nó C de réir mar a oireann)

Cé **chomh minic** a tharla an teagmháil?

Cén **úsáid Ghaeilge** a bhí **pleanáilte**?

An raibh an Ghaeilge sin **oiriúnach**?

Cad iad na **gníomhaíochtaí** a roghnaíodh don Skype/ don bhlag? D’fhéadfaí é seo a nascadh le **Siamsaíocht** (sprioc B11)

Cén **dráma** a bhí i gceist agus **cé chum** é?

Cad iad na **hamhráin/rannta/dánta** atá le n-aithris?

An raibh **rinne** le múineadh ag rang do rang eile? Ar éirigh leo é sin a dhéanamh **trí Ghaeilge**?

B11 Siamsaíocht

Is féidir **rogha** a dhéanamh as na smaointe anseo thíos ach go mbeadh **dhá ócáid nó trí** i gceist **i rith na bliana**.

● **Seó Faisin**

Bheadh réamhghnás/plé riachtanach.

D’fhéadfaí an Seó a eagrú mar **obair ghrúpa**, carachtar ar leith roghnaithe ag gach páiste sa ghrúpa agus cur síos le déanamh air/uirthi agus ar a c(h)uid éadaí; d’fhéadfaí, freisin, é a **cheangal le rang staire/ealaíne**. (Féach plean samplach d’Oíche Shamhna in **Tacábhar**.)

Féach **An Ghaeilge lasmuigh den Scoil** agus Skype le scoil eile lth.23)

D’fhéadfadh Tuismitheoirí páirt a ghlacadh san obair seo agus a gcuid Gaeilge a úsáid trí chur síos a dhéanamh ar éadaí atá á gcaitheamh /á dtaispeáint acu féin (éadaí ón uair a bhí siad féin óg, nó ón aimsir fadó b’fhéidir) nó trí tráchtairacht a dhéanamh ar mhír/ball éadaigh amháin...

Bheadh **réamhghnás/plé** le déanamh –

“Ní fada go mbeidh sé in am don seó”.

“Cad a bheidh á chaitheamh agatsa a Niamh/ag..?”

“An bhfuil aon rud ag an ngrúpa dearg/buí? Cad atá agaibh?”

“Cad a bheidh **le rá** faoi?”

Key Questions (re the various occasions A, B, or C as appropriate)

How **frequently** was contact made?

What **use of Irish** had been **planned**?

Was that Irish **suitable**?

What **activities** were planned for Skype/blog? A link with **Entertainment** (target B11) might suit.

What **drama** was used and **who wrote** it?

Which **songs/rhymes/poems** were sung/recited?

Was a **dance taught** to another class? Did they manage to do this **through Irish**?

B11 Entertaining

You may **choose** from the ideas below but that there would be **two or three events during the year**.

● **Fashion Show**

Preparatory ritual/discussion necessary.

A show could be organised as group work, each pupil choosing a different character who they would describe along with their clothes. This could also be linked to art class. (See sample plan Oíche Shamhna in **Tacábhar**.)

See **An Ghaeilge lasmuigh den Scoil** and Skype with another school pg.23)

Parents could participate in this activity showing their use of Irish, by commenting on clothes which they would wear/model themselves (from when they were young, or from ‘olden times’) or by giving a commentary on a section/an item of clothing...

An **introductory ritual/discussion** would be needed.

“Ní fada go mbeidh sé in am don seó”.

“Cad a bheidh á chaitheamh agatsa a Niamh/ag..?”

“An dtabharfaidh tú...ar iasacht dom le do thoil?
Chaill mé mo cheann féin”.

“Tá mo hatasa rómhór. An ndéanfaidh tú malartú liom, le do thoil?”

“Beidh...á chaitheamh agam. Is breá liom é.”

“Beidh mé gléasta mar...”

“Bhfuil na ceoltóirí/an ceol réidh le tosú?”

“Bhfuil gach rud ullamh agaibh?”

“Fan go bhfeicfidh tú mo Mhamái/mo Dhaidí/mo Mhamó/mo chúramóir/m’fheighlí!”

“Féach air sin! Tá sé sin an-ghreannmhar!”

“Tá tú an-ghalánta a Bhrian – Matcho!”

B’fhéidir go mbeadh **cur síos**/tráchtairacht reatha ar an Seó –

“Seo é/í...” “Tá ... á chaitheamh aici/aige;

“Éadaí spóirt atá á gcaitheamh ag...” “Féach an t-éadach álainn/an dath geal/an dearadh ...”

Iarghnás:

“Bhí dath álainn ar gheansaí ...; Thaitin sé go mór liom.”

“Nach raibh ... an-ghreannmhar?”

“Ba bhreá liom éadaí mar a bhí ag ...”

“Scanraigh an taibhse sin mé.”

“Caithfimid an seomra a ghlanadh anois.”

“Caithfimid gach rud a chur i dtaisce”.

“Thaitin sé sin go mór liom/linn. Bhí an-spórt againn a mhúinteoir. An féidir linn é sin a dhéanamh arís lá eile?”

Eochaircheistenna

An raibh go leor frásaí oiriúnacha ar eolas ag na daltaí roimh ré?

An raibh frásaí eile oiriúnacha ullamh agamsa do na páistí?

Ar éirigh liom **gan** an iomarca ordaithe a thabhairt?

An raibh dóthain ullmhúcháin déanta leis na tuismitheoirí – astu féin nó trí na páistí – ag plé leo faoin gcineál éadaí a bheadh i gceist; nó aon chabhair a bheadh uathu le Gaeilge...?

An raibh sé taitneamhach?

“An dtabharfaidh tú...ar iasacht dom le do thoil?
Chaill mé mo cheann féin”.

“Tá mo hatasa rómhór. An ndéanfaidh tú malartú liom, le do thoil?”

“Beidh ...á chaitheamh agam. Is breá liom é.”

“Beidh mé gléasta mar...”

“Bhfuil na ceoltóirí/an ceol réidh le tosú?”

“Bhfuil gach rud ullamh agaibh?”

“Fan go bhfeicfidh tú mo Mhamái/mo Dhaidí/mo Mhamó/mo chúramóir/m’fheighlí!”

“Féach air sin! Tá sé sin an-ghreannmhar!”

“Tá tú an-ghalánta a Bhrian – Matcho!”

Perhaps there would be a running commentary on the show –

“Seo é/í ...” “Tá ... á chaitheamh aici/aige;

“Éadaí spóirt atá á gcaitheamh ag...” “Féach an t-éadach álainn/an dath geal/an dearadh...”

Closing Ritual:

“Bhí dath álainn ar gheansaí ...; Thaitin sé go mór liom.”

“Nach raibh ... an-ghreannmhar?”

“Ba bhreá liom éadaí mar a bhí ag ...”

“Scanraigh an taibhse sin mé.”

“Caithfimid an seomra a ghlanadh anois.”

“Caithfimid gach rud a chur i dtaisce”.

“Thaitin sé sin go mór liom/linn. Bhí an-spórt againn a mhúinteoir. An féidir linn é sin a dhéanamh arís lá eile?”

Key Questions

Did the pupils know sufficient phrases beforehand?

Did I have other suitable phrases prepared?

*Did I manage to **avoid** overuse of orders?*

Did I make enough preparation with the parents – directly or through the children – discussing the kind of clothes; any help they may need with Irish...?

Was it enjoyable?

● **Sceitsí/Rólghlacadh/Seó Puipéad**

– mar chuid den rang Gaeilge.

Bheadh obair mar seo le déanamh ar a **laghad uair sa mhí** agus é ag freastal ar riachtanais teanga na bpáistí agus úsáid á bhaint as nathanna agus frásaí ó na ranganna Gaeilge.

Bheifí ag súil gur **gnáthobair ranga** a bheadh ann agus go mbeadh **páistí uile an ranga** páirteach mar aon ghrúpa amháin nó ina ngrúpaí beaga.

Ní **drámaíocht fhoirmiúl** a bheadh i gceist.

D'fhéadfaí **nascanna** a chruthú le do rogha **ábhar éagsúl churaclaim**.

Bheadh **réamhghnás** le húsáid m.sh.

“Cé na puipéid a bheidh againn inniu agus cén scéal a bheidh acu dúinn?”

“Is mise xxx (Cú Chulainn m.sh.).

Chaill mé mo xxx. An bhfaca tú é/iad in aon áit?”

Nó

“A Mháire, a Eoin, agus a Chiaráin, tagaigí amach anseo le bhur dtoil. Anois is tusa x; is tusa y agus is tusa Máire. Tá Máire buartha. Cad déarfadh sibh léi?

Cad a déarfadh sibh léi? Cad a dhéanfadh sibh?”

“A Phóil, seo é Naomh Pádraig/Brian Cody/Brian O Driscoll/xx. An bhfuil aon cheist agat air/uirthi? Cad déarfadh tú leis/léi?”

“Shíle seo í Peig. Bhuaidh sí duais sa Lotto? Cad déarfadh tú léi?”

Iarghnás:

“An ndéanfaimid ceann de na sceitsí sin/na hamhráin sin leis na páistí beaga an tseachtain seo?”

“Caithfimid na puipéid/na héadaí srl... a chur i dtaisce anois.”

“Caithfimid na boird agus na cathaoireacha a chur ar ais arís.”

“Canfaimid amhrán le chéile anois. Cén t-amhrán a chanfaimid? Cé a thabharfaidh an nóta dúinn?”

Féach sampla **Tacábhar**

● **Sketches/Role Play, Puppet Show**

– as part of the Irish class.

It would be expected that this would form part of the Irish class at least once a month and that it would meet the childrens' language needs using phrases and formulae from the Irish classes.

It is expected that it would be part of a regular class that all the pupils would participate as a class or in smaller groups.

Formal drama is not intended here.

Links could be made with a range of other curricular subjects.

An introductory ritual would be used e.g.

“Cé na puipéid a bheidh againn inniu agus cén scéal a bheidh acu dúinn?”

“Is mise xxx (Cú Chulainn m.sh)

Chaill mé mo xxx. An bhfaca tú é/iad in aon áit?”

Or

“A Mháire, a Eoin agus a Chiaráin tagaigí amach anseo le bhur dtoil. Anois is tusa x; is tusa y agus is tusa Máire. Tá Máire buartha. Cad déarfadh sibh léi?

Cad a déarfadh sibh léi? Cad a dhéanfadh sibh?”

“A Phóil, seo é Naomh Pádraig/Brian Cody/Brian O Driscoll/xx. An bhfuil aon cheist agat air/uirthi? Cad déarfadh tú leis/léi?”

“Shíle seo í Peig. Bhuaidh sí duais sa Lotto? Cad déarfadh tú léi?”

Closing ritual:

“An ndéanfaimid ceann de na sceitseanna sin/na hamhráin sin leis na páistí beaga an tseachtain seo?”

“Caithfimid na puipéid/na héadaí srl a chur i dtaisce anois.”

“Caithfimid na boird agus na cathaoireacha a chur ar ais arís.”

“Canfaimid amhrán le chéile anois. Cén t-amhrán a chanfaimid? Cé a thabharfaidh an nóta dúinn?”

See sample in **Tacábhar**

Eochaircheistean:

Ar éirigh liom na páistí a spreagadh agus an raibh an Ghaeilge acu dá smaointe?

Ar tháinig nathanna go spontáineach ó na páistí?

An raibh spórt acu?

Ar bhailigh mé frásaí Béarla ó na páistí a bheidh le múineadh i nGaeilge an chéad lá eile/go luath?

Féinmheasúnu:

Taispeáin ar bhlag, ar skype nó eile le fuaimrian (le nó gan pictiúir) mar a d'oibrigh sé seo uair sa mhí/sa téarma agus úsáid á baint ag na páistí as frásaí agus nathanna Gaeilge ón rang Gaeilge chomh maith le haon Ghaeilge atá ar eolas acu.

Nó

Am ar leith a chur i leataobh, b'fhéidir **10 nóiméad** gach cúpla seachtain, go ndéanadh páistí píosa **aithriseoireachta** nó **Agallamh Beirte** bunaithe ar an obair scoile (Ar ndóigh is féidir dánta a léamh cúpla uair don spraoi agus taitneamh gan iad a fhoghlaim).

D'fhéadfaí **seó/cur i láthair a dhéanamh**.

D'fhéadfaí gléasadh suas nó gan, de réir mar a d'oirfeadh.

Tá go leor **dánta** ann a mbeadh nasc acu leis an stair, le tíreolaíocht nó leis an dúlra ...; le saol an lae inniu – ríomhaireacht, spásthaisteal... m.sh.

Féach údair mar –

Biddy Jenkinson; Áine Ní Ghlinn; Treasa Ní Ailpín; Gabriel Rosenstock; Liam Ó Muirthile gan ach cúpla údar a lua. Tá dánta le fáil freisin ar www.comhaltas.interweb.ie

Féach **Tacábhar**

Is féidir an-spraoi a bhaint as **agallaimh bheirte** chomh maith.

Key Questions:

Did I encourage the pupils and did they know the Irish needed for their ideas?

Did the pupils use phrases spontaneously?

Did they have fun?

Did I collect English phrases from the pupils which will need to be taught the next day/soon?

Self assessment:

Show this happening once a month/a term on Skype or blog or other simple recording with or without pictures to best demonstrate how the children use Irish phrases and idioms from the Irish class as well as other Irish they know, during this activity.

Or

Set a special time aside, perhaps 10 minutes or so every few weeks, when children would recite some poetry or a dialogue based on work done in class (of course poems can be read for pleasure and fun without learning them by heart).

A show or presentation could be put together if that suited. Children could dress up or not as suited.

There are many poems linked to history, geography, nature... or to everyday contemporary life – computing, space travel...

See authors such as –

Biddy Jenkinson; Áine Ní Ghlinn; Treasa Ní Ailpín, Gabriel Rosenstock; Liam Ó Muirthile to mention but a few. Poems are also available on www.comhaltas.interweb.ie

See **Tacábhar**

Dialogues can also be great fun.

B 12 Léiriú Físe ar Ábhar Roghnaithe

Beidh ranganna éagsúla na scoile ag obair ar théama ar leith le taifeadadh agus le cur ar an mblag – rogha na scoile ón liosta seo:

- **físeán** ag insint scéal na Nollag nó scéal séasúrtha eile, ag baint úsáid Drámaíochta, Amhránaíochta, Ceoil, Rince agus pé rud eile a oireann do gach rang ar leith
- **físeán** ag léiriú scéal stairiúil Naomh Pádraig nó scéal/téama séasúrtha eile.
Tá ceachtanna samplacha agus áiseanna le Scéal Naomh Pádraig á insint, ar fáil ar líne.
Féach www.bbc.co.uk/northernireland/saintpatrick/ga/flash/
- **físeán ceoil** á stiúradh ag na páistí féin, ag léiriú popamhráin Ghaeilge á chanadh ag páistí na scoile.

Beidh **cabhair ar fáil** ón Oifigeach Tionscadail chun cuidiú leis na scoileanna sin ar mhaith leo cabhair le comhordú aon cheann de na téamaí thuas. Dar ndóigh, an rud is tábhachtaí sa sprioc seo ná an **obair réamhullmhúcháin** agus an úsáid a bhainfear as **caint nádúrtha na bpáistí** agus iad i mbun oibre.

Aithnímid gur sprioc dúshlánach an ceann áirithe seo agus dá bharr sin, tabharfar aitheantas breise dóibh siúd a roghnaíonn é.

Réamhghnás:

Ag brath ar an téama roghnaithe, d'fhéadfaí na réamhghnásanna a úsáidtear de ghnáth le drámaíocht, ceol nó scéalaíocht a úsáid anseo.

“Is gearr go mbeidh sé in am cleachtadh don...”

“An bhfuilimid réidh le cleachtadh a dhéanamh ar an bpíosa drámaíochta/ceoil/amhránaíochta don seó Nollag/fhíseán srl...?”

“An féidir libh bhúr n-áiteanna a thógáil ar stáitse/os comhair an ranga srl...”

“Céard a bheidh ag tarlú ar dtús?”

B12 Video presentation of selected material

The whole school or a selected group of classes choose a theme from below to perform, record and upload to the blog.

- *A **video** retelling the story of Christmas or another seasonal story, using Drama, Song, Music, Dance and anything else deemed appropriate.*
- *A **video** portraying the historical story of St. Patrick or another seasonal story.*
There are sample lesson plans and the interactive story of St. Patrick told in Irish to be found online.
See www.bbc.co.uk/northernireland/saintpatrick/ga/flash/
- *A **music video** directed by the children themselves featuring an Irish language pop-song being sung by the school.*

Help will be available** from the Oifigeach Tionscadail to any school that would like help in coordinating any of the above themes. The most important element of this target is of course the **preparatory work** and ensuring that **the children are using Irish phrases and are naturally engaging with the language.

We are aware that this particular target is challenging and because of this, extra recognition will be given to those schools who endeavor to take on the task!

Opening Ritual:

Depending on the theme chosen, one could use opening rituals that may normally be associated with regular Drama, Music or story-telling classes.

“Is gearr go mbeidh sé in am cleachtadh don...”

“An bhfuilimid réidh le cleachtadh a dhéanamh ar an bpíosa dramaíochta/ceoil/amhránaíochta don seó Nollag/fhíseán srl...?”

“An féidir libh bhúr n-áiteanna a thógáil ar stáitse/os comhair an ranga srl...”

“Céard a bheidh ag tarlú ar dtús?”

“Cé atá i bpáirt xxx?”/“Cé a bheidh mar xxx?”

“Cé a bheidh ag canadh/ag aisteoireacht/ag damhsa?”

“An féidir scéal na Nollag/Naomh Pádraig a insint dom?”

“Cén t-amhrán ar mhaith libh a roghnú?”

“Cén scéal atá san amhrán sin?”

“Céard a chuirfimid san fhíseán?”

“Conas a dhéanfaimid an físeán?”

“Cé a dhéanfaidh an físeán?”

“An féidir linn plean/script a dhéanamh?”
(Ranganna Sinsearacha)

Iarghnás

“Rinne sibh an-iarracht.”

“Bhí an aisteoireacht/canadh thar cionn!”

“Meas tú an mbeimid in ann é a dhéanamh chomh maith sin an chéad uair eile?”

“Ar thaitin sé libh?”

“An raibh spraoi agaibh?”

“Céard é an rud is fearr libh faoin dráma/scéal/ amhrán srl..?”

Eochaircheistean:

An bhfuair na páistí deis an sprioc a roghnú agus smaointe a fhorbairt faoi conas tabhairt faoin tasc?

An léireofar an toradh?

Cé dó a léireofar é?

Cé chomh minic a bheidh cleachtadh ann chun an sprioc a bhaint amach?

An féidir an téama a leathnú go hábhair eile mar chuid de théama níos leithne?

An bhfuil an teanga a theastóidh chun an tasc a chur i gcrích á cur san áireamh agat?

Cén popamhrán/scríbhinn a roghnófar?

Cé a bheidh páirteach?

An féidir leis an gcoiste cabhrú le haon chuid den chomhordú?

Féach **Tacábhar** agus www.gaelbhrtach.blogspot.ie

“Cé atá i bpáirt xxx?”/“Cé a bheidh mar xxx?”

“Cé a bheidh ag canadh/ag aisteoireacht/ag damhsa?”

“An féidir scéal na Nollag/Naomh Pádraig a insint dom?”

“Cén t-amhrán ar mhaith libh a roghnú?”

Cén scéal atá san amhrán sin?

“Céard a chuirfimid san fhíseán?”

“Conas a dhéanfaimid an físeán?”

“Cé a dhéanfaidh an físeán?”

“An féidir linn plean/script a dhéanamh?”
(Ranganna Sinsearacha)

Closing Ritual

“Rinne sibh an-iarracht.”

“Bhí an aisteoireacht/canadh thar cionn!”

“Meas tú an mbeimid in ann é a dhéanamh chomh maith sin an chéad uair eile?”

“Ar thaitin sé libh?”

“An raibh spraoi agaibh?”

“Céard é an rud is fearr libh faoin dráma/scéal/ amhrán srl..?”

Key Questions:

Did the children get the opportunity to choose the target and then to develop ideas on how to go about undertaking the task?

Will the task be performed?

For whom will they perform it?

How often will the children practice/rehearse for the target?

Can the theme be integrated into other subjects as part of as a wider scheme/theme?

Are you considering the language the children will need in order to undertake the task?

What pop song/script will be chosen?

Who will take part?

Can the committee help in any of the coordination?

See **Tacábhar** also www.gaelbhrtach.blogspot.ie

B13 Scéim na gComrádaithe

Bheadh sé i gceist leis an sprioc seo go mbeadh **daltaí sinsearacha** ag cabhrú le páistí i **ranganna níos sóisearaí**. Thabharfadh sé seo deis do dhaltaí ardranganna **amhráin, rannta, cluichí** agus **frásaí nó sainfhoclóir** a bhí acu sna bunranganna a thabhairt **ar ais chun cuimhne**. Tharlódh sé seo ag an **Tionól**; ag **am lóin** lá fliuch nó **sa chlós**.

D'fhéadfadh sé tarlú, freisin, nuair a bheadh na seomraí ranga á maisiú mar ullmhúchán d'fhéile m.sh. aimsir na Nollag; Oíche Shamhna; Féile an Earraigh srl...

Féach freisin **Gaeilge agus an Eolaíocht/ Dúlra** lth 20.

Bheadh obair mar seo mar chuid den **phlean scoile** don Gaelbhratach ionas go mbeadh na múinteoirí ar fad ar an eolas maidir le frásaí/amhráin srl... a bheadh á n-úsáid.

Ag an **Tionól** bheadh amhráin agus rannta roghnaithe le canadh ag an dá ghrúpa le chéile.

Ag **am lóin** bheadh **róta** i gceist chun an obair a eagrú. Ansin, ag brath ar an séasúr bheadh **scipeáil** nó **cluiche fáinneach** nó **cluiche bos is lámh** le himirt agus rann nó amhrán le canadh leo.

Bheadh **cluichí eile** ann ar nós “**Cén tAm é a Mhactíre?**”

Bheadh tóraí **le roghnú**, “Iné Míne Maine Mó...” do chluiche tóraíochta nó do fholach bíog.

Ag **am lóin ar lá fliuch** d'fhéadfaí **cluichí cláir/ boird** a imirt agus leaganacha cainte ar nós:

“Caith an díse” “Céard a fuair tú?”

“Tá an t-ádh leat!”

“Leatsa an imirt anois. Ar aghaidh leat a Bhríd”

B'fhéidir freisin **go léifeadh** páiste as ardrang **scéal** do rang níos óige nó go n-úsáidfí CD le scéal Gaeilge leo. Ba ghá é seo a bheith **ullmhaithe** roimh ré.

Fch. **B1; B4; B8** thuas; agus **cluichí eile** i **Spreag an Ghaeilge le Spraioi** (cogg.ie);

B13 Buddy Scheme

*This target involves **senior pupils** helping children from **younger classes**. It would give senior pupils an opportunity to remember and **revise** songs, rhymes, games and phrases or specific vocabulary which they learned in junior class. This would happen at **Assembly**, at **lunch time** on wet days and in the **playground**.*

It could also be used in conjunction with decoration of classrooms for festivals e.g. At Christmas Time, Halloween; Spring Festival etc...

*See also **Irish and Nature/Science** pg.20.*

***This work would form part of the school plan for** Gaelbhratach so that all the teachers would be aware of the phrases/songs etc. which are in use.*

*At **Assembly** selected songs and rhymes would be sung by both groups together.*

*At **lunch time** there would be a rota to help organize the work. Depending on the season **skipping, circle** or **clapping games** would be played accompanied by the appropriate song or rhyme.*

*Other games such as “**What Time is it Mr. Wolf?**” could also be played.*

A chaser could be selected for chasing games or hide and seek using “Iné Míne Maine Mó ...”

*At **lunch time on wet days**, **board games** could be played using phrases such as:*

“Caith an díse” “Céard a fuair tú?”

“Tá an t-ádh leat!”

“Leatsa an imirt anois. Ar aghaidh leat a Bhríd”

*A senior pupil might also **read a story** in Irish for younger children or use a CD with an Irish story. This would need to be **prepared in advance**.*

*See **B1; B4; B8** above and also **cluichí eile** i **Spreag an Ghaeilge le Spraioi** (cogg.ie);*

Féinmheasúnu

Taispeáin ar skype/blog nó aon mhodh eile le fuaimrian mar a d'éirigh leis seo.

Cén Ghaeilge a bhí in úsáid?

Cén t-amhrán/rann/cluiche/scéal ab fhearr leis na páistí óga?

Céard a bhí le rá ag na daltaí sinsearach?

B14 Tráthanna Ceisteanna

(ar a laghad uair sa téarma/trí huaire sa bhliain).

Comórtas sa rang/idir ranganna/ar bhonn rialta; nó le scoil eile uair sa bhliain.

(Féach **sprioc B10** thuas.)

D'fhéadfaí ceisteanna a cheapadh bunaithe ar **eolas áitiúil** a mbeadh nasc aige le Gaeilge m.sh. ainm na háite, ainmneacha ar na bóithre; ainmneacha eile sa timpeallacht leabharlann, leac chuimhneacháin; abhainn/sruth/páirceanna; bláthanna an bhóithrín áitiúil srl...

D'fhéadfadh páistí/páistí agus múinteoirí le chéile, a gceisteanna féin a cheapadh astu féin.

Chabhródh an t-ábhar seo thíos:

Réalta an Ranga – Gaelchultúr; **Tomhais sa Tacábhar** lth.14; **Quizphaca** – Gael Linn; **Cúpla míle ceist** – Glór na nGael; **Ceist agam ort** – Cois Life; www.snag.ie suíomh Sheachtain na Gaeilge.

Réamhghnás:

“Is gearr go mbeidh sé in am do Thráth na gCeist Bord. An bhfuil na ceisteanna ullamh?”

“Cé a chuirfidh na ceisteanna ar dtús?”

Self Assessment

Show how this was enacted using Skype, blog, or other means with soundtrack.

What Irish was used?

Which song/rhyme/story did the younger children prefer?

What did the senior pupils have to say?

B14 Quizzes

(At least once a term/three times a year.)

A regular in-class/inter class competition or an inter school competition once a year.

*(See **target 10B** above.)*

*Quizzes could be prepared based on **local knowledge** with a link to Irish e.g. place names, names on roads; other names in the locality – library, memorial stone/statue; river/stream/fields; roadside flowers etc...*

Children/children and teachers together could compose their own questions.

The following material could be useful:

Réalta an Ranga – Gaelchultúr; **Tomhais sa Tacábhar** lth.14; **Quizphaca** – Gael Linn; **Cúpla míle ceist** – Glór na nGael; **Ceist agam ort** – Cois Life; www.snag.ie **Webpage for** Seachtain na Gaeilge.

Opening Ritual

“Is gearr go mbeidh sé in am do Thráth na gCeist Bord. An bhfuil na ceisteanna ullamh?”

“Cé a chuirfidh na ceisteanna ar dtús?”

Iarghnás:

Focail mholta/chomhbhróin: m.sh.

“Maith thú!” “Mí-ádh!”...

“Comhghairdeas libh!” “Maith sibh!” “Mo ghraidhin thú”

“Céard a shíl tú faoi ...?”

“Bhí an chéad cheist/an dara ceist an-deacair.”

“Rinne mé dearmad ar an bhfreagra sin.”

B15 Karaoke trí Ghaeilge le hamhráin Ghaeilge

ar bhonn rialta – ar a laghad uair sa téarma.

Cabhróidh an CD ROM seo: **Amhrán is Fiche; Amhrán is Fiche eile; Amhrán is Fiche don Nollaig** www.fiosfeasa.com.

Beidh na páistí ag canadh in éineacht leis an CD. Is gá mar sin go mbeadh na focail le léamh ar an gclár bán nó ar bhileoga acu agus go mbeadh taithí acu roimhré ar léamh na bhfocal.

Réamhghnás

“Caithfimid an seomra a réiteach don cheol anois.”

“Cad iad na hamhráin a chanfaimid inniu?”

“Cén uimhir é sin ar an diosca?”

“An féidir na focail a chur ar an gclár bán?”

“Cén nóta ar a dtosaíonn sé? A Mhaidhc an dtabharfaidh tú an nóta sin dúinn ar an bhfeadóg?”

Ar aghaidh linn mar sin, a haon, a dó, a trí a ceathair.

Iarghnás

“Cén t-amhrán is fearr a thaitin libh?”

“An gcanfaimid an t-amhrán sin arís?”

“Canfaimid uair amháin eile é mar sin.”

“Caithfimid... a dhéanamh ansin.”

Closing Ritual:

Praise/commiseration e.g.

“Maith thú!” “Mí-ádh!”...

“Comhghairdeas libh!” “Maith sibh!” “Mo ghraidhin thú”

“Céard a shíl tú faoi ...?”

“Bhí an chéad cheist/an dara ceist an-deacair.”

“Rinne mé dearmad ar an bhfreagra sin.”

B15 Karaoke in Irish with Irish songs on a regular basis – at least once a term.

The following CD ROM will help: **Amhrán is Fiche; Amhrán is Fiche eile; Amhrán is Fiche don Nollaig** www.fiosfeasa.com.

The children will sing along with the CD. The words will need to be written up on the white board or on pages and children will need to practice reading them.

Opening Ritual

“Caithfimid an seomra a réiteach don cheol anois.”

“Cad iad na hamhráin a chanfaimid inniu?”

“Cén uimhir é sin ar an diosca?”

“An féidir na focail a chur ar an gclár bán?”

“Cén nóta ar a dtosaíonn sé? A Mhaidhc an dtabharfaidh tú an nóta sin dúinn ar an bhfeadóg?”

“Ar aghaidh linn mar sin, a haon, a dó, a trí a ceathair”.

Closing Ritual

“Cén t-amhrán is fearr a thaitin libh?”

“An gcanfaimid an t-amhrán sin arís?”

“Canfaimid uair amháin eile é mar sin.”

“Caithfimid... a dhéanamh ansin.”

***Nóta**

Déanann páistí aithris ar an rud a chloiseann siad agus mura gcloiseann siad ach ordaithe, sin a fhoghlaiméoidh siad.

Is gá, mar sin, go gcloisfeadh na páistí foirmeacha éagsúla de na briathra in úsáid go nádúrtha agus go múinfi go cúramach iad ag an staid chuí.

Seo thíos cúpla sampla:

Faigh – *Caithfidh tú do chóta a fháil;*

Cuir/bain díot – *Caithfidh tú do bhróga peile a chur ort/a bhaint díot;*

Dún – *Caithfidh an doras a dhúnadh;*

Déan – *Caithfidh/an féidir linn na sumáí a dhéanamh ar dtús.*

Féach samplaí eile in **Spreag an Ghaeilge le Spraio** www.cogg.ie

Féinmheasúnú

Cuimhní **gur fúibh féin** é a léiriú dúinne gur baineadh amach an sprioc/na spriocanna a roghnaigh sibh. Is féidir é sin a dhéanamh ar aon bhealach oiriúnach a roghnóidh sibh féin ach é sin a bheith ceadaithe ag **Gaelbhratach**.

***Note**

Children imitate what they hear and if they only hear orders, that, is what they will learn.

Children therefore, need to hear different forms of the verbs being used naturally and carefully taught at the appropriate stage.

Here are some examples:

Faigh – *Caithfidh tú do chóta a fháil;*

Cuir/bain díot – *Caithfidh tú do bhróga peile a chur ort/a bhaint díot;*

Dún – *Caithfidh an doras a dhúnadh;*

Déan – *Caithfidh/an féidir linn na sumáí a dhéanamh ar dtús.*

*See other examples in **Spreag an Ghaeilge le Spraio** www.cogg.ie*

Self Assessment

*Remember that **it is up to you** to show us that you have achieved your selected target/targets. You may do that in any suitable way you choose provided it is approved by **Gaelbhratach**.*

Oifigeach Tionscadail:

Siomha Ní Mhuirí, Gael Linn, 35 Sráid an Dáma, B.Á.C 2.

Fón: 01 675 3307 R.phost: siomha@gael-linn.ie

www.gael-linn.ie

www.gaelbhratach.blogspot.com

Coiste Stiúrtha:

Cóilín Ó Coigligh, Déirdre Uí Ghrádaigh, Eibhlín Mhic Bhrádaigh,
Ellen O'Brien, Seán Ó Ceallaigh (Gael Linn) Treasa Ní Ailpín.

Curtha in eagar ag Déirdre Uí Ghrádaigh agus ag Treasa Ní Ailpín.

Gael Linn

Urraithe ag
Foras na Gaeilge